

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Rozdíly mezi městem a vesnicí

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Radka Sáblíková**
Osobní číslo: **H18238**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Téma práce: **Rozdíly mezi městem a vesnicí**
Zadávací katedra: **Katedra sociální a kulturní antropologie**

Zásady pro vypracování

Studentka se ve své bakalářské práci zaměří na rozdíly mezi městem a vesnicí v Pardubickém kraji v oblastech vzdělávání, pracovních příležitostí a trávení volného času. Vysvětlí pojmy, jako jsou město a vesnice a vytyčí rozdíly mezi těmito pojmy. Do své práce se studentka kvůli současné situaci rozhodla zahrnout také pandemii koronaviru, která v roce 2020 ovlivnila nejen každodenní životy informantů. Hlavním cílem práce bude zjistit, jaké rozdíly jsou mezi městem a vesnicí v různých oblastech života. Dalším cílem bude zjistit, jak tyto rozdíly dopadají na každodenní životy těchto lidí. V práci studentka zohlední také tyto rozdíly před pandemií koronaviru a během ní. Výzkum bude prováděn kvalitativní metodou s několika informanty, přičemž studentka použije neformální, popřípadě polostrukturované rozhovory s informanty daných lokalit a zúčastněné pozorování.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Blažek, B. 2004. *Venkovy: Anamnéza, diagnóza, terapie*. Brno: ERA.

Blažek, B. 1998. *Venkov, města, média*. Praha: SLON.

Blažek, B. 1997. *Problémy a výhledy českého venkova*. Praha: Eco Terra.

Duffková, J., L. Urban, J. Dubský. 2008. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Haukanes, H. 2004. *Velká dramata – obyčejné životy: Postkomunistická zkušenost na českém venkově*. Praha: SLON.

Kubátová, H., 2010. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada publishing.

Majerová, V. 2008. *Český venkov ? proměny venkova*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity.

Slepička, A. 1981. *Venkov a/nebo město. Lidé / sídla / krajina*. Praha: Nakladatelství Svoboda.

Vaňurová, H., P. Muhlpachr. 2005. *Kvalita života Teoretická a metodologická východiska*. Brno: Masarykova univerzita.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Tomáš Retka, Ph.D.

Katedra sociální a kulturní antropologie

Datum zadání bakalářské práce: **30. března 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2021**

Prohlašuji:

Práci s názvem Rozdíly mezi městem a vesnicí jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

Radka Sáblíková v.r.

Poděkování

Ráda bych věnovala poděkování Mgr. Tomášovi Retkovi, za podporu při psaní bakalářské práce a za jeho cenné rady. Dále bych také chtěla poděkovat mé sestře Mgr. Karolíně Sáblikové, své rodině a přítelovi.

ANOTACE

Studentka se ve své práci zaměří na rozdíly mezi městem a vesnicí v Pardubickém kraji ve třech oblastech. Jedná se o oblasti zaměstnání, vzdělávání a volného času. Poté tyto rozdíly zohlední také v době koronavirové pandemie. Vysvětlí pojmy, jako jsou město a vesnice a provede jejich komparaci. Hlavním cílem práce bude zjistit, jaké jsou rozdíly mezi městem a vesnicí ve vybraných oblastech života.

KLÍČOVÁ SLOVA

vesnice, město, koronavirus, zaměstnání, vzdělávání, volný čas

TITLE

Differences between Town and Village

ANNOTATION

Student will focus on differences between town and village in Pardubice region in three sections. Sections like employment, education and spending free time. Then student will take these differences into account during coronavirus pandemic. Student will explain concept of town and village and compare them. The main target of research will be to find out what are differences between town and village in chosen sections of life.

KEYWORDS

village, town, coronavirus, employment, education, free time

Obsah

Seznam ilustrací a tabulek	8
Úvod.....	9
1. Město a vesnice	11
1.2. Komparace pojmů.....	12
1.3. Urbánní antropologie	13
2. Historie	15
3. Oblasti výzkumu	19
3.1. Vzdělávání	19
3.2. Zaměstnanost	20
3.3. Volný čas	21
4. Metodologie	23
4.1. Metody výzkumu	23
4.2. Cíle výzkumu a výzkumné otázky.....	25
4.3. Etická rizika a reflexe výzkumu	26
4.3.1. Koronavirová pandemie.....	27
4.4. Respondenti	28
4.5. Výzkumné lokality	31
4.5.1. Pardubice.....	31
4.5.2. Hlinsko	32
4.5.3. Svratouch	32
4.5.4. Medlešice	33
5. Interpretace dat	34
5.1. Vzdělávání	34
5.2. Zaměstnanost	39
5.3. Volný čas	42
5.4. Srovnání zkoumaných obcí	44
6. Závěr.....	49
7. Literatura:	51

Seznam ilustrací a tabulek

Obrázek č.1: Mapa Pardubického kraje

Tabulka č.1: Respondenti

Tabulka č.2: Obchody

Tabulka č.3: Sportovní vyžití

Tabulka č.4: Služby a volnočasové aktivity

Tabulka č.5: Možnosti dopravy

Úvod

Téma této práce je mi osobně velmi blízké a ráda bych na začátek uvedla, proč jsem ho pro svoji bakalářskou práci zvolila.

Pamatuji si, jak jsem nad tématem přemýšlela ve vlaku cestou ze školy a naproti mně seděla dívka s batohem a mobilním telefonem u ucha. Právě volala se svou matkou a říkala jí, že kvůli zpoždění vlaku jí ujel spoj a prosila, zda by ji nemohla na nádraží vyzvednout. V tu chvíli jsem si vzpomněla na to, jak jsem takto jezdila vlakem ze střední školy a musela jsem stíhat spoje, které na sebe navazovaly s minutovými rozestupy. Vzpomněla jsem si na to, jak moji spolužáci z města, do kterého jsem jezdila do školy, už byli dávno doma. Někteří dokonce i po večeri a já teprve čekala v zimě na autobus, který měl navíc kvůli sněhu zpoždění. Tyto situace se stávaly však pouze v pátek, protože během studia na střední škole jsem bydlela na internátu. Znamenalo to méně času na mé kamarády v místě bydliště i na rodinu.

Najednou jsem si uvědomila, že moji spolužáci ze střední školy nejenže byli doma v pátek mnohem dříve než já, navíc také neutratili tolik peněz jako já za cestu domů. O výdajích za internát ani nemluvě. Jejich školní život byl v tomto ohledu pohodlnější a navíc ještě znatelně finančně dostupnější než ten můj.

V hlavě jsem si začala promítat i ostatní oblasti každodenního života a srovnávala si z vlastní zkušenosti rozdíly mezi městem a vesnicí. Objevovala jsem, z mého pohledu, různé klady a zápory v různých oblastech každodenního života. Například to, že z mého pohledu je vesnice přívětivějším místem, kde vychovávat děti, místem většího klidu a spojením s přírodou. Město na druhou stranu centrum společenského života, nabídek práce a dostupnosti zboží a služeb. Rozhodla jsem se analyzovat tyto rozdíly z pohledů různých respondentů, kteří pocházejí z rozdílných (mnou vybraných) lokalit.

Bakalářská práce je pomyslně rozdělena na teoretickou a výzkumnou část. V první části, jsou vysvětleny pojmy, kterými se ve své práci budu zabývat, poté jejich porovnání a představení disciplíny urbánní antropologie. V teoretické části také představím historický pohled na soužití měst a vesnic a na jejich vznik od pravěku až po současnost a způsob, jakým se tyto lokality měnily v průběhu staletí. V této části také představím předměty výzkumu, na které se budu respondentů dotazovat ve výzkumné části a uvedu jejich definice. Budu se zajímat o vzdělávání, zaměstnanost a trávení volného času ve městech a na vesnicích.

Výzkumná část neboli koncept výzkumu bakalářské práce bude pevně ukotven kvalitativní metodologií. Hlavní výzkumnou metodou je polostrukturovaný rozhovor, který jsem prováděla s respondenty pomocí nahrávky na diktafon. Představím cíle výzkumu a výzkumné otázky, které se skládají ze čtyř částí. Také stručně vymezím téma koronaviru a uvedu ho do souvislosti s mým výzkumem. Představím respondenty, se kterými jsem prováděla rozhovory. Poté představím výzkumné lokality, které jsem pro svůj výzkum zvolila, uvedu jejich polohu, počet obyvatel a infrastrukturu. Nakonec provedu interpretaci dat a odpovím na stanovené výzkumné otázky.

1. Město a vesnice

V této kapitole představím pojmy město a vesnice, kterými se v této práci budu zabývat, podrobně je vysvětlím a provedu jejich komparaci.

Vesnice

„Vesnice je základní sídlištní jednotka ve venkovském prostoru, která jako správní celek je nazývána *venkovskou obcí* a vymezena max. počtem obyv. (hranice se většinou pohybuje mezi 2 až 5 tis. obyv.) Podle I. A. Bláhy lze v. definovat jako živý soc. organismus s vlastní hmotnou a duchovní kulturou a funkcemi. Konkrétní podoba dnešní v., resp. *vesnické komunity*, je ovlivněna dlouhodobým vývojem. V. vznikla neolitickou revolucí, pro niž je typický přechod od přisvojovacího k výr. hospodářství, a tedy i k zakládání trvalých sídel jako skupin usedlostí. První osady vesnického typu jsou známy v oblastech s příznivými přírodními podmínkami“ (Hudečková: 2017). Bělohlávková ve své bakalářské práci *Zachování venkova a možnosti jejich vývoje* tvrdí, že na vesnici je jejími obyvateli uplatňována větší sociální kontrola a oproti městu zde panuje menší anonymita obyvatel (Bělohlávková 2013: 6).

Město

„Město je v sociologickém slova smyslu složitým sociálním systémem, vyznačujícím se rozvinutou dělbu práce a velkou hustotou obyvatelstva, které je sociálně velmi různorodé, nezabývá se zemědělstvím, a které si vytvořilo systém interakcí, charakterizovaný anonymitou v meziosobních vztazích, partikulárností sociálních rolí a nepřímými způsoby sociální kontroly“ (Musil: 2018). Podle Bělohlávkové je život ve městě oproti vesnici více anonymní a méně osobní. Uvádí také, že se ve městě koncentruje více patologických jevů, jako jsou např. závislosti, kriminalita, rozpady manželství nebo prostituce, což se podle ní na vesnici v takovém množství nenachází (Bělohlávková 2013: 6).

Městys

Také bych zde doplnila pojem městys, který je takovým mezistupněm našich subjektů zkoumání. Z publikace *Město a venkov - Materiálů pro učitele*, podle Svatoňové a kol. se městys považuje za mezistupeň mezi vesnicí a městem a je určen z historického hlediska (Svatoňová 2010: 8).

1.2. Komparace pojmů

„Na rozdíl od vesnice, která mohla v krajním případě existovat jako autarkní oáza v poušti, neboť spotřebovávala nanejvýš to, co vyprodukovala, je město vždy „druhotné“ v tom smyslu, že předpokládá okolní území s nižší – venkovskou – úrovní organizace pro zajištění svých tak říkajíc organických funkcí“ (Blažek 1998: 163). Blažek však dodává, že město nemáme považovat za parazita na vesnickém prostoru. Pro oblasti, ze kterých získává zdroje je centrem kultury, správy, duchovna a napojením na sítě cest a přes ně do okolního světa (Blažek 1998: 165).

Již v těchto definicích uvedených výše, můžeme vidět určité rozdíly, které se mezi městem a vesnicí vyskytují. Z definic se dozvídáme o větší anonymitě města a koncentraci sociálně patologických jevů. Na rozdíl od vesnice, která je více osobní, lidé se většinou dobře znají, vědí o sobě, je zde větší sociální kontrola. Podle Blažka je také na vesnici čitelný předěl mezi venkovním a vnitřním prostorem. Naopak město, které obsahuje průchody, pasáže, zasklené haly tržnic nebo veřejných budov a veřejné osvětlování potírá rozdíl mezi vnitřním a venkovním prostorem. Toto zároveň způsobuje horší čitelnost střídání dne a noci a ročních období, člověk se tak stále více oddaluje od přírody a jejích rytmů. Na vesnici se naopak proměnami přírodní scenerie řídí dny těchto lidí, někdy týdny ba dokonce roky (Blažek: 2004: 14). Lze tedy říci, že způsob života lidí žijících na vesnici a ve městě se také trochu liší. Například mnoho lidí s homosexuální orientací pocházejících z venkova, se raději přestěhují do měst, kde již nepanují tak velké předsudky a kde je větší anonymita a pro ně tzv. pohodlnější život bez předsudků, toto vyplývá také z výzkumu sociologického ústavu AV ČR: „Lidé z menších sídel si o něco častěji myslí, že přiznání homosexuality způsobí problémy v soužití, lidé z větších měst tuto odpověď volí v o něco menší míře“ (Tabery: 2010).

Hofbauer tvrdí, že města, nehledě na jejich velikost mají společné rysy. Ve městech je dětem i mladým nabízena široká škála zájmových činností. Děti se při těchto aktivitách mají možnost setkávat se svými vrstevníky. Díky těmto zájmovým činnostem mohou děti vytvářet nová přátelství a současně jsou chráněny před negativními vlivy. Musíme mít na paměti, že ve městě panuje menší sociální kontrola, nezávaznost jedince vůči okolí, a že je místem, kde se v častější míře vyskytují sociálně patologické jevy (Hofbauer 2004: 30 in Kubinová 2008: 22).

Podle Němce nemají děti z vesnic takové možnosti zájmových a prospěšných činností, jako děti z měst. Někteří dokonce, pokud chtějí nějakou zájmovou činnost navštěvovat, musí dojíždět do měst. Některé děti ani nemají možnost tyto zájmové činnosti navštěvovat, například kvůli nedostatečným spojům hromadné dopravy, nebo časovou vytížeností rodičů, kteří je do kroužků nemohou dopravovat. Děti z obcí mají tedy horší přístupnost k těmto zájmovým činnostem než děti z měst. Autor také varuje, že již i na menších vesnicích, se objevují sociálně patologické jevy mezi dětmi a mládeží, rodinné problémy, problém vesnic vidí také v nezaměstnanosti, proto podle něj děti z vesnice, ale i mládež a dospělí potřebují více volnočasových a kulturních aktivit (Němec 2002: 117 in Kubinová 2008: 22).

Děti a mládež z měst mají tedy větší možnosti ve výběru koníčků a zájmových kroužků, lepší dostupnost, ať už městskou veřejnou dopravou, někdy dokonce i pěšky. To dětem pomáhá navazovat lepší vztahy s vrstevníky a nějakému účelnému trávení času po škole, nebo o víkendech i o prázdninách. Oproti tomu děti z vesnic už takovou možnost výběru nemají. Buď je rodiče na místo kroužku musí vozit automobilem, nebo musí jezdit autobusovými spoji, jestli z jejich vesnice vůbec nějaké jezdí, nemluvě o větších výdajích, které za dojíždění jejich rodiče musí vynaložit. V těchto dvou odstavcích z práce *Vesnice – město, rozdíl ve vyplnění volného času mládeže*, autorka nastiňuje, že nedostatek koníčků pro děti z vesnice by mohl být problém, protože v současné době se i na vesnicích se objevují jisté patologické jevy. Pokud děti a mládež z vesnice nebudou mít možnost docházet na nějaké volnočasové aktivity, mohly by se přidávat k vykonávání těchto patologických jevů. Na druhou stranu na vesnici je stále větší sociální kontrola než ve městě, takže tyto jevy se zde pořád objevují v menší míře, neměli bychom je však podceňovat (Kubinová 2008: 22).

1.3. Urbánní antropologie

Ve své práci bych chtěla okrajově zmínit také urbánní antropologii.

„Urbánní antropologie představuje jednu z nejperspektivnějších subdisciplín našeho oboru. Představuje výzkumnou orientaci, v antropologii využívající antropologických metod a technik ke studiu kultury současných městských společností“ (Soukupová 2012: 23).

Bitušíková datuje vznik této disciplíny na našem území do první poloviny 90. let 20. století. Ve světě tato studie již existovala v 70. letech 20. století (Bitušíková 2003: 14 in

Soukupová 2012: 23). O urbánní antropologii se u nás zajímali například: Miroslav Hroch, Peter Salner, Blanka Soukupová a Karolína Pauknerová.

Také sociologie se zabývá problematikou měst a života v něm. Zabývá se městem jakožto prostorovou organizací společenství lidí a strukturací těchto společenství. Sociologický morfologický systém je tvořen jeho obyvatelstvem a jeho artefakty. Tento substrát je předmětem sociologie proto, že je výsledkem sociologických procesů a také na sociologické fenomény působí (Musil: 2018).

Sociologie i antropologie se tedy zabývají urbánními procesy: „Urbanizaci lze chápat nejen jako proces koncentrace obyvatel do měst, ale jako komplexní proces týkající se řady oblastí: demograficko - sídelní, sociální, kulturní, ekonomické apod. Obecně je to změna prostorových forem organizace lidské společnosti, proces formování rozvoje městského způsobu života, růstu úlohy měst a pronikání městských prvků do celého osídlení“ (Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky 2010: 10). „Urbanizační proces v České republice lze ve srovnání s většinou zemí EU 15 charakterizovat nižší mírou koncentrace obyvatel do velkoměst. Specifickým problémem jsou např. málo urbanizované prostory Českomoravské vrchoviny“ (Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky 2010: 10).

Blažek tvrdí, že disciplína urbanismus přezírá venkov, což je prý patrné už ze samotného názvu této disciplíny. Prostorovým řešením městského a venkovského prostoru se podle něj nemůže zabývat disciplína, která má v názvu slovo „urbs“ – což znamená město (Blažek 2004: 13). „Jako kdyby vesnice znamenala ještě ne – město“ (Blažek 2004: 13).

V knize *Sociologie životního stylu* stojí, že životy na vesnici a ve městě jsou již tradičními protiklady, v současné době se však rozdíl mezi těmito dvěma lokalitami již potírají a ztrácejí (Duffková, Urban, Dubský 2008: 59). „V mnoha případech by se mělo zřejmě hovořit spíše o jakémisi urbanizovaném životním stylu realizujícím se v urbanizovaném prostředí“ (Duffková, Urban, Dubský 2008: 59).

2. Historie

Má práce pojednává o rozdílech mezi městem a vesnicí, které vyplnou z rozhovorů s respondenty. Když se však o těchto rozdílech mezi městem a vesnicí zamyslíme, můžeme dojít k závěru, že tyto pojmy již nějakým předpokladům mohou podléhat. „Hovoříme-li o městě a vesnici, objevují se dvojice protikladů, jako nový - starý, moderní - tradiční, uspěchaný - klidný“ (Matoušová, Markvartová 2011: 42). V této práci bych se chtěla zabývat tím, zda tyto předpoklady stále platí, jako tomu bylo ještě ne tak dávno, kdy vesnice byly za městy zaostalé nebo jestli se tyto rozdíly spíše ztrácí. V souvislosti s rozdíly mezi městy a vesnicemi bych zde chtěla stručně vymežit historii lidského osídlení.

V dnešní době žijí lidé v různých typech sídel, od nejmenších osad, přes vesnice, města, až po velkoměsta. Struktura sídel České republiky vznikla z dlouhodobého historického vývoje a má hustou a rozmanitou sídelní síť. Základní sídelní jednotkou je od poloviny 19. století obec. V České republice je nejčastějším osídlením osídlení venkovské se sevřenými sídly. I přes to, tvoří počet lidí, kteří pracují v zemědělství pouhých 5% (Semotanová 2002: 143,144). „Většina obyvatel žije v sídlech městského typu, kde typickou sídelní formou jsou města menší velikosti.“ (Semotanová 2002: 143,144).

„V pravěké společnosti Českých zemí jsou kulturní projevy úzce spjaty s prostorem jednotlivé archeologické kultury charakterizují nejen technickou vyspělost lidstva v určité časové etapě, ale také jeho sociální skladbu, duchovní hodnoty a estetické cítění“ (Semotanová 2002: 186).

Lidé byli kočovní lovci a sběrači, stěhovali se za svou potravou. Po době ledové dalo teplejší podnebí vznik zemědělství a chovu. Lidé již nemusí kočovat za potravou, usídlují se a vznikají první rysy společenství. Lidé se usazují a shromažďují a vznikají tak první osady. Společenský život zatím neexistuje, vše v životě se stále točí kolem shánění potravy a přežití (Němec: 2020). Výběr místa osídlení pravěkých obyvatel ovlivňovaly geografické podmínky, hlavně vhodný terén, vodní zdroje a kvalita půdy kvůli zemědělství a sběru potravy – Způsob obživy těchto lidí se totiž nejvíce projevoval na výběru místa pro usazení a všechny tyto podmínky formovaly rozvoj kultury pravěkých lidí (Semotanová 2002: 186). Vznikají první rysy společenství, lidé se usídlují. Prioritami jsou vodní zdroje a úrodná půda. Neexistuje rozdělení na města a vesnice, existují pouze osady u vodních toků, tyto osady se dají považovat za jakýsi základ vzniku vesnic a měst (Semotanová 2002: 186).

„Hospodářství i společnost doby stěhování národů se v podstatě neliší od předchozího období, vlivem vojenských operací se však prohlubuje sociální diferenciaci. Jednotlivé kmeny se postupně spojují do kmenových svazů, v nichž má hlavní slovo nobilita (zámožná a privilegovaná část společnosti), podporovaná vojenskými družinami. Tyto kmenové svazy začínají tvořit zárodky prvních státních útvarů“ (Archeologie na dosah: 2020).

Dochází k migraci skupin obyvatelstva vlivem rozmachu zemědělství a potřeby více půdy. Hospodářství se nemění, již se tvoří nějaká vyšší vrstva společnosti a první znaky vzniku státu (Archeologie na dosah: 2020).

„Rozvoj osídlení Českých zemí od 7. do 1. poloviny 9. století zatím nelze v plném rozsahu postihnout. Lze však konstatovat jeho výrazný rozmach oproti předchozímu období – 6. století. Osídlení se přesouvalo z blízkostí vodních toků do výšinných poloh. Významným fenoménem tohoto období je vznik hradišť ve 2. polovině 8. století. Rychlý rozvoj sídelních aglomerací probíhal během 9. století v souvislosti s vývojem politickým a hospodářským“ (Semotanová 2002: 145).

V 10. a na začátku 11. století žila převážná většina lidí na územích, které již byly osídlené jejich předky. U vodních toků se nacházela malá sídla, nebo shluky zemědělských usedlostí. Neosídlenými plochami se staly neprostupné bažiny a hustý hvozd, ve kterém se již místy začínají objevovat hrady (Semotanová 2002: 145).

„Začátkem 9. století vznikla na území naší republiky Velkomoravská říše. Po vpádu Maďarů se rozpadla na malá knížectví a jedno z nich se, pod vládou Přemyslovců, stalo základem českého státu.“ (Borecký a kol. 2010 in Michalová 2017: 18)

Lidé stále obydli úrodné půdy, které obývali již jejich předkové. Ve vyšších polohách však vznikají také pro šlechtu hrady a hradiště, které leží mezi neprostupnými lesy. Neobydlené zůstávají oblasti, které jsou neúrodné, život se tedy stále točí kolem zemědělství a lidé vyhledávají pro svá bydliště úrodnou půdu. Vznikají však nová centra života – hrady. Ty musí stát ve vyvýšených oblastech kvůli větší ochraně před nepřáteli (Semotanová 2002: 145). V 9. století vzniká Velkomoravská říše – první knížectví Slovanů Střední Evropy. Zanikla kvůli invazi Maďarů, ale k zániku přispěla také špatná strategická poloha této říše (Borecký a kol. 2010 in Michalová 2017: 18).

V 10. a 11. století Čechy zažívají rozmach křesťanství. Začínají se zakládat kostely a kláštery. Kněží byli vzdělaní a předávali své vědomosti – předchůdci dnešních pedagogů (Vastlová 2013: 3).

„Od 12. století byly v krajině stavěny bezpečné kamenné hrady, které se současně stávaly i dominantou krajiny. A docházelo k osidlování okrajových (marginálních) oblastí, nastává období městské kolonizace. Nezbytným předpokladem pro vesnice byla pitná voda, kterou Slované získávali z kopaných studní, vykládaných kůlovým pažením a později kamenem“ (Sklenička 2003 in Michalová 2017: 17).

Na zakládání a vývoj měst, utváření jejich prostoru a na městskou topografii měly vliv geografické podmínky. Volbu lokality pro vznik měst tedy ovlivňovaly například: vodní toky a plochy, zeleň, naleziště nerostných surovin, vodní i suchozemské cesty, reliéf a také strategické a hospodářské důvody. Vznik měst probíhal současně s procesem venkovské kolonizace (Semotanová 2002: 152).

Ve 13. a 14. století se zakládají nové vesnice, z bezpečnostních důvodů u feudálních staveb. Prohlubují se rozdíly mezi městy a vesnicemi. Měšťané, na rozdíl od vesničanů disponují právy, které jim město uděluje. Život na vesnicích se na rozdíl od měst stále nemění, vše se točí kolem zemědělství. Města jsou v rozmachu – kulturním, obchodním, řemeslném a také dopravním (Němec: 2020).

První kolonizace skončila v 15. století a poté přišla doba husitství. Při husitských válkách byly vypalovány vesnice a ničeny celé kraje. Pro obnovení zemědělství přivázala vrchnost obyvatele vesnic k jejich půdě a začala s osidlováním zničených vesnic. Docházelo k úpravám podle modernějších zemědělských technologií, zakládaly se velkostatky a scelovala se půda. Šlechta měla již vyšší nároky na pohodlí než tmavé a studené hrady, započala tedy výstavba zámků. Město je v rozpuku, rozmáhá se věda – astronomie, humanitní obory, přírodní vědy a technika, zakládají se firmy a vzniká manufaktura, která je předchůdcem kapitalismu. Lidé díky objevným plavbám poznávají dosud neznámý svět (Low a Míchal: 2003 in Michalová 2017: 20). Měšťané jsou majetní, mají svá práva, osobní svobody a mohou si užívat život. Lidé na vesnici jsou vázáni na svou půdu a zemědělství. Ve městech ale kromě měšťanstva bydlela také chudina. Byli to nejčastěji žebráci a tuláci, kteří bydleli na okrajích měst (Historie: 2007).

Technika se rozmáhá, staví se firmy a továrny, zlepšuje se doprava. České země jsou na tom průmyslově velmi dobře. To vše však změnilo vypuknutí první světové války, Češi nepřijali válku dobře, nechtěli bojovat za Rakousko – Uhersko. Za války se velice zhoršila kvalita života. Po skončení války vzniká Československý stát. Města jsou ve velkém rozmachu, měšťané se chodí bavit do divadel a kin, jezdí do lázní, nakupují, vesnice za městy znatelně zaostávají – většina lidí z vesnic stále pracuje v zemědělství. V některých vesnicích nemají ani zavedenou vodu a elektřinu. Po první republice přichází protektorát Čechy a Morava a nastává II. Světová válka. Válka napáchala nedozírné škody – na majetku i na životech. Nastává germanizace, přejmenování názvů měst a vesnic na německé názvy. Výroby v továrnách se soustřeďují na válečné potřeby, také zemědělství je zaměřeno na válku. Po válce k moci nastoupila komunistická strana. Všechny továrny i veškerý průmysl byly znárodněny, na vesnicích se všechna zemědělství spojila do tzv. JZD. Lidé nemohli cestovat do zahraničí (Historie Česka: 2020).

Po revoluci následuje vznik Českého státu. Rozdíly mezi městy a vesnicemi již nejsou tak znatelné. Na vesnicích již v zemědělství nepracuje většina obyvatelstva. Města však zůstávají centry kultury a vzdělání, většího výběru škol a pracovních příležitostí (Historie Česka: 2020).

3. Oblasti výzkumu

Ve svém výzkumu se věnuji třem základním oblastem, pomocí kterých srovnávám každodenní životy respondentů. Jedná se o zaměstnání respondentů, vzdělání a trávení volného času. Cílem této kapitoly je tyto oblasti vymezit.

3.1. Vzdělávání

„Vzdělávání – proces získávání vědomostí ve formě poznatků i určitých schopností a dovedností, spojený s úsilím o integraci do dané kultury a společnosti a o aktivní přispění k jejich rozvoji. Vzdělávání probíhá ve všech etapách životního cyklu člověka, ale v intenzivní a systematické podobě se koncentruje do období dětství a dospívání. V individuálním rozměru je vzdělávání tou součástí výchovy, která se nekonzentruje na seznamování se vzory jednání, na morální hodnocení, cvičení vůle apod. V psychologickém smyslu je vzdělávání typem učení“ (Čermák: 2018).

V současné době je vzdělání velice důležitá věc při výběru zaměstnání. Podle dosaženého vzdělání si můžeme vybírat pracovní pozice. Nezáleží pouze na výši vzdělání, ale také na jeho oboru. Existují také odborná vzdělání. Vzdělání nám dopomáhá k našim vysněným zaměstnáním. Abychom se mohli o naše vysněná zaměstnání ucházet, je nejprve nutné najít si školu, která požadované vzdělání nabízí.

Vzdělávací systém v České republice se řídí zákonem č. 561/2004 sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a vysoké školy se řídí zákonem o vysokých školách č. 111/1998 sb. ve znění pozdějších předpisů. Vzdělávací systém se dělí na 4 kategorie. První z nich je preprimární vzdělávání a uskutečňuje se v mateřských školách, je pro věkovou skupinu dětí od 3. do 6 let a není povinné. Dalším stupněm je primární vzdělávání – to je základní školní povinná docházka v rozsahu od 1. do 9. třídy, dohromady tedy činí 9 let pro děti ve věku 6 – 15 let. Některé děti mohou na základě přijímacích zkoušek od 6. ročníku přejít na gymnázium. Dalším stupněm je sekundární vzdělávání – tzv. střední a již není zahrnuto v povinné školní docházce. V této kategorii lze dosáhnout středního vzdělání nebo středního vzdělání s výučním listem nebo středního vzdělání s maturitou. Pro osoby se středním vzděláním, nebo se vzděláním s výučním listem je zde možnost nástavbového studia pro střední vzdělání s maturitní zkouškou. Posledním stupněm je terciální vzdělání – to zahrnuje vysoké a vyšší odborné školy (Alavia: 2016). „Vysoké školy jsou nejvyšším

článkem vzdělávací soustavy v České republice. Jsou to centra vzdělanosti, poznání, vědecké a tvůrčí činnosti. Mají důležitou roli ve vědeckém, kulturním, ekonomickém, ale i sociálním životě společnosti a jejím rozvoji“ (Alavia: 2016).

Z článku v magazínu *Statistika a my*, vychází najevo, že počty žáků základních škol v posledních letech zažily nadprůměrný nárůst ve velkých městech, jako jsou například hlavní město Praha, Brno, Hradec Králové a také Pardubice. Počty žáků se také zvyšují v oblastech s rozvíjejícím se průmyslem s velkou nabídkou pracovních příležitostí. Tyto změny se také týkají migrace obyvatelstva, čím dál tím častěji osob v produktivním věku zakládajících rodinu. Naopak v obcích s rozšířenou působností počty žáků ve školách klesají. Jedná se o venkovské prostory, které se vylidňují kvůli úbytku obyvatel (Mana: 2020)

Respondentů se dotazují na dopravní spoje, které fungují v místě jejich bydliště, na důvod, proč si ke studiu vybrali právě školu, kterou vystudovali nebo stále studují. Zjišťují také časovou náročnost při dojíždění do školy nebo nutnost bydlení na internátu, případně na bytě.

„Nutnost dojíždění a závislost na veřejné dopravě představuje pro studenty a školáky významný limitující prvek z hlediska jejich prostorových přesunů a časové flexibility. Život školáků a studentů je tak velmi silně vázán na školu a místo bydliště“ (Temelová, Novák, Pospíšilová, Dvořáková 2011: 849).

3.2. Zaměstnanost

„Zaměstnanost – podíl zaměstnaných k ekon. aktivnímu obyv., přičemž za zaměstnané jsou považováni lidé, kteří vykonávají jakoukoli placenou práci, a rovněž ti, kteří právě nepracují z důvodu nemoci, stávky nebo dovolené“ (Keményová: 2017).

Aktivní politika zaměstnanosti si klade za cíl odstraňovat překážky, které zamezují osobám vstup na trh práce. Tato politika má za cíl také vytvářet soulad mezi nabídkou a poptávkou lidí, kteří jsou schopni pracovat a aktivizovat skupiny, které byly vyloučeny z pracovního procesu a podporovat soulad rodinného a pracovního života (Úřad práce: 2020).

Podle Vážanského se stala nezaměstnanost a mnoho nezaměstnaných lidí bez uznání velmi závažným problémem v sociální, psychologické i pedagogické sféře. Nezaměstnaní projevují pocity jako je zbytečnost, marnost, ponížení, bezcennost, často ztrácejí sebedůvěru a

pocitují vyřazení ze společnosti. U takovýchto jedinců poté nastávají stavy odevzdanosti a rezignace, které poté vedou až k depresím. Tyto stavy poté mohou vést až k nenávisti vůči společnosti a úspěšnějším lidem (Vážanský 2001: 20).

Zaměstnání je velice důležitým kritériem pro společenský život. Vážanský píše, že sedmdesát pět procent lidí, kteří jsou spokojeni se svou prací, jsou spokojeni i se svým životem. Ta čtvrtina, která se svou prací není spokojena, v ní nevidí možnost seberealizace a postrádá pozitivní motivaci. Vidí pouze neměnný opakující se časový režim (Vážanský 2001: 19). „Pracovní činnost ovládá život jedince strnulou, rigidní soustavou pravidel, předpisů, požadavků, norem a instrukcí. Člověk se zmitá v pevně a závazně stanoveném časovém rytmu s pravidelností začátku, přestávek a konce pracovní doby. Často bez osobního podílu a svobodného rozhodování je determinován povinnostmi. Nehledí se na individuální potřeby a přírodní zákony. Symptomy současného člověka pak tvoří nepřetržitá hrozba času, termíny, pečlivý denní rozvrh, „uzávěrky“, spěch, napětí“ (Vážanský 2001: 19).

Najít dobře placené zaměstnání, které by nám vyhovovalo, není jednoduché. Abychom se mohli ucházet o zaměstnání, o které máme zájem, musíme splnit kritéria, která požaduje zaměstnavatel. Většinou to bývá dosažené vzdělání, praxe a dobré vlastnosti, poté je potřeba zvládnout pracovní pohovor a můžeme se radovat ze získaného zaměstnání. I zde je však důležité místo našeho bydliště. Ještě předtím, než se budeme o nějakou práci ucházet, si musíme uvědomit, jak daleko jsme ochotni do zaměstnání dojíždět. V případě, že nevládneme automobil, se musíme ujistit, zda nám k zaměstnání jezdí nějaké spoje veřejné dopravy. Také je důležité mít na paměti, kolik času jsme maximálně schopni obětovat cestě do práce.

3.3. Volný čas

Podle Vážanského se volný čas stal aktuálním pro převažující část industrializované společnosti teprve zavedením osmihodinového pracovního dne, (ve vyspělých zemích) to znamená od konce první světové války (Vážanský 2001: 22).

„Volný čas je stále považován za zbývající dobu po práci. Člověk má sice k dispozici více volného času, ale tato doba je silně závislá na práci. Volný čas tu však znamená zbytkový prostor, pouhý vedlejší produkt výdělečné práce. Chápe se jako samostatná část doby, která je společensky neproduktivní a tím nesmyslná, bezcenná, bez vlastní hodnoty“ (Vážanský 2001: 19).

„Volný čas (angl. leisure time, franc. le loisir) je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život“ (Hofbauer 2004: 13 in Androščuková 2014: 8). Pávková tvrdí, že volný čas je vše, co je opakem práce a povinností a také doby, kdy reprodukuje své síly. Je to čas, kdy se svobodně rozhodujeme, co budeme dělat, můžeme si vybírat aktivity, které rádi vykonáváme, a které nám přináší radost (Pávková a kol 2002: 13).

Volný čas můžeme tedy chápat jako čas, kdy vykonáváme aktivity, které máme rádi a které nás baví, je to doba, kdy zrovna nepracujeme, nebo nemáme nějaké povinnosti. Je pouze na nás, jak se rozhodneme tuto dobu trávit, kde a také s kým. Ke zlepšení kvality trávení volného času existuje celá řada volnočasových aktivit.

4. Metodologie

Leedy tvrdí, že výzkum systematicky řeší problémy a rozšiřuje hranice vědomostí lidstva. Výzkum může buď potvrdit či vyvrátit poznatky nebo získat poznatky úplně nové (Leedy 1985: 4 in Gavora 2000: 11).

Výzkum byl realizován prostřednictvím kvalitativních metod. „V typickém případě kvalitativní výzkumník vybírá na začátku výzkumu téma a určí základní výzkumné otázky. Otázky může modifikovat nebo doplňovat v průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat“ (Hendl 2005: 50).

I já jsem si před začátkem svého výzkumu stanovila téma a následně výzkumné otázky. V průběhu výzkumu vyvstávala nová témata, na která jsem reagovala novými otázkami nebo jejich změnou.

„Kvalitativní výzkum se provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny jedinců. Tyto situace jsou obvykle banální nebo normální, reflektující každodennost jedinců, skupin, společností nebo organizací“ (Hendl 2005: 51).

S respondenty jsem se setkávala v prostředí jejich domovů nebo v prostředí, které si pro rozhovor sami zvolili. Rozhovory s respondenty jsem opakovala kvůli upřesnění získaných dat a nově vzniklým otázkám, které se objevovaly v průběhu výzkumu. „Hlavním úkolem je objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situaci dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své všednodenní aktivity a interakce.“ (Hendl 2005: 52) Organizace všednodenních aktivit byla důležitým aspektem při porovnávání životů informantů ve městě a na vesnici.

4.1. Metody výzkumu

Ve výzkumu je použita také metoda zúčastněného pozorování. Jak už jsem ve výzkumu uvedla, pocházím z jedné ze zkoumaných lokalit. Sama jsem tedy zažívala dojíždění do školy a také distanční výuku na univerzitě Pardubice v době trvání výzkumu. V průběhu mého výzkumného šetření jsem se zaměřovala na to, jak dlouho trvá cesta do mé školy, jaké jsou spoje pro dojíždění a jak sama vnímám distanční výuku. Také jak trávím volný čas a jak se trávení mého volného času změnilo v době koronavirové pandemie. Pozorovala jsem, kam

musím jezdit kvůli nakoupení potravin, které jsem naplánovala a také jsem v průběhu psaní této práce hledala v místě mého bydliště brigádu, vnímala jsem tedy i dostupnost pracovních míst v okolí jedné ze zkoumaných lokalit. Pro získávání informací jsem použila neformální, případně polostrukturované rozhovory. V průběhu těchto rozhovorů mohou od účastníků vyplynout neočekávané informace.

„Neformální rozhovor je nejpodobnější běžné konverzaci, výzkumník hovoří s aktéry v průběhu přirozených sociálních interakcí. Proto se používá v takových výzkumných designech, kde je kombinován s jinými technikami tvorby dat, především se zúčastněným pozorováním“ (Novotná, Špaček, Šťovíčková Jantulová 2020: 326).

Do svého výzkumu jsem zvolila také polostrukturované rozhovory. Novotná v knize *Metody výzkumu ve společenských vědách* tvrdí: Jak již napovídá název, jsou to rozhovory, které mají předem částečně připravenou strukturu. Výzkumník si tedy předem připraví tématické okruhy, na které se bude respondentů dotazovat. Výzkumník má tedy připravené některé otázky, takže nezapomene, na co všechno se chtěl respondentů dotazovat. V průběhu rozhovoru má však prostor zareagovat na nově vyvstalá témata nebo na nové situace, které se mohou objevit. Tento typ rozhovoru používáme tehdy, máme-li jasně stanovený výzkumný problém (Novotná, Špaček, Šťovíčková Jantulová 2020: 322, 323).

„Výzkum se zahajuje stanovením výzkumného problému. Výzkumník v něm přesně formuluje, co chce zkoumat. Výzkumný problém je základem, od kterého se odvíjejí všechny ostatní kroky výzkumu. V úvodní fázi si výzkumník stanoví i koho chce zkoumat, kdy a v jakých situacích ho chce zkoumat“ (Gavora 2000: 13).

Rozhovory jsem nahrávala jako záznam na diktafon a poté jsem je přepisovala. „Nahrávka nabízí výhody. Výzkumník má dostupná svá původní data tím, že uchovává přesná slova účastníků. Když něco v transkriptu není jasné, výzkumník se může vrátit k původnímu zdroji a zkontrolovat přesnost záznamu.“ (Seidman 2006: 114).

Rozhovory pro mou bakalářskou práci probíhaly s respondenty, kteří pocházejí z Pardubického kraje. Vybrala jsem 2 města a 2 vesnice, které mi pro mé zkoumání připadaly vhodné. Respondenti pro mou bakalářskou práci tedy pocházejí z Pardubic – což je krajské město. Z Hlinska, to je menší městečko. Poté z vesnice Svratouch, která se nachází v CHKO Žďárské vrchy a nejbližší větší město je vzdáleno asi 20 minut jízdy autem a od Pardubic cca hodinu cesty. A poté obec Medlešice, která je součástí města Chrudim. Záměrně jsem vybrala 2 města a 2 vesnice, která se liší svou rozlohou a z nichž každá dvojice leží v jiné lokalitě

Pardubického kraje. Vesnice Svratouch a město Hlinsko leží v odlehlejší periférii tohoto kraje, v blízkosti kraje Vysočina v okolí Žďárských vrchů. Vesnice Medlešice leží v blízkosti krajského města Pardubic a Chrudimi, které mají široké možnosti dopravy, nabídek práce a výběr škol. Vesnice Svratouch například je rozlohou větší než Medlešice, nemá však tak lukrativní polohu, má horší autobusové spojení, absence vlakového nádraží a větší vzdálenost od města. Přítomnost menšího města Hlinska v mé práci může ukázat, že i přestože má status města, nemusí nutně znamenat, že jeho dopravní možnosti, výběr škol ve městě a okolí a pracovních nabídek ve městě a jeho okolí je lepší než ve vesnici Medlešicích a jejím okolí, díky její poloze u krajského města. Rozhovory s respondenty probíhaly v průběhu roku 2020.

4.2. Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Bakalářská práce si klade za hlavní cíl zjistit, jaké rozdíly každodenního života vnímají obyvatelé měst a vesnic v trávení volného času, zaměstnání a vzdělávání. Tyto rozdíly poté zohledním i v době koronavirové pandemie.

První část výzkumu nese název vzdělávání. Klade si za cíl zjistit, jaký je výběr škol v jednotlivých lokalitách, kam respondenti docházeli do škol – základních, středních a případně vysokých. Zda jejich rozhodování ovlivňovalo místo bydliště, Jak dlouho trvala cesta do školy a jaké byly jejich výdaje za dojíždění do škol, nebo zda museli bydlet na internátě, kolejích či na bytě. V podkapitole tohoto okruhu se stále studujících respondentů dotazují, jak jim vyhovuje distanční vyučování v době koronavirové pandemie. Hlavní výzkumná otázka pro tuto část tedy je: V jakých lokalitách jsou studenti mobilnější při dojíždění do škol?

A doplňující otázky:

Podle jakých faktorů se studenti rozhodovali, na jaké školy budou docházet?

Jak respondenti vnímají distanční vyučování v době koronavirové pandemie?

Druhou částí je Zaměstnanost. V této podkapitole se pracujících respondentů dotazují, zda pro ně bylo snadné v okolí místa bydliště sehnat zaměstnání, podle jakých kritérií svá zaměstnání hledali a jak dlouho trvá cesta do jejich zaměstnání. V podkapitole tohoto okruhu zkoumám také situaci v zaměstnání v době koronavirové pandemie. Hlavní výzkumná otázka pro tuto část je: Jaké rozdíly z oblasti zaměstnání reflektují respondenti z různých lokalit?

A doplňující otázka:

Jak pandemická situace ovlivnila zaměstnání jednotlivých respondentů?

Třetí část s názvem Volný čas: Zjišťuje, jak respondenti tráví svůj volný čas.

V rozhovorech jsem se respondentů dotazovala, kde je podle jejich názoru více možností jak trávit volný čas. Jaké výdaje musí vynaložit na své oblíbené činnosti, jak daleko za nimi musí případně dojíždět. V podkapitole tohoto okruhu se budu zabývat trávením volného času také v době koronavirové pandemie. Hlavní výzkumná otázka pro tuto část je: V jaké lokalitě je podle respondentů více možností jak trávit volný čas?

A doplňující otázka:

Jak se trávení volného času změnilo v době koronavirové pandemie?

Čtvrtá část: Srovnání zkoumaných obcí se zabývá komparací infrastruktur jednotlivých lokalit. S každým z respondentů jsem vždy po rozhovoru sestavovala údaje do tabulek. Dotazovala jsem se jich, které obchody jsou pro ně nezbytné, kde nejraději tráví svůj volný čas, jejich oblíbené sportovní aktivity a dopravní prostředky, které běžně využívají. Potom jsem sestavila tabulky a následně jsem provedla komparaci těchto subjektů.

4.3. Etická rizika a reflexe výzkumu

Etická rizika tohoto výzkumu jsou, abych svým postojem výzkumníka, který pochází z jedné ze zkoumaných lokalit, neovlivňovala respondenty při rozhovorech svými názory na danou problematiku. Při rozhovorech jsem se co nejvíce snažila o objektivitu, kladla jsem respondentům srozumitelné otázky, na které jsem nepodsouvala své názory. Rozhovory probíhaly pro respondenty v příjemném prostředí, nejčastěji v místech jejich bydliště, nebo v místech, které si pro rozhovor sami zvolili. Pro srozumitelnost jsem vždy po přečtení otázku znovu zopakovala, otázky jsem pokládala srozumitelně a na odpověď jsem dala respondentům vždy dostatek času. Všichni respondenti souhlasili s uvedením jejich křestních jmen a míst jejich bydliště. Pro zachování anonymity jsem nezveřejňovala jejich příjmení. Většinu respondentů osobně znám, nebo jsme se již párkrát viděli, proto navazování důvěry nebylo složité a respondenti byli při odpovídání na mé otázky příjemně naladěni.

Respondentům jsem pokládala otázky ohledně trávení volného času, během pandemie a mimo ní. Na jejich zaměstnání, studium a náklady vynaložené na tyto činnosti. Na začátku

rozhovorů jsem respondenty obeznámila s cílem mého výzkumu a získala jsem od všech souhlas s nahráváním rozhovorů.

4.3.1. Koronavirová pandemie

Do své práce jsem se rozhodla zapojit také téma pandemie koronaviru, která v roce 2020 ovlivnila každodenní životy téměř každého z nás. Nebylo by objektivní provádět rozhovory s respondenty o trávení volného času, práci a vzdělávání bez uvedení této problematiky. Lidé v roce 2020 žili během celosvětové pandemie, která ovlivnila každodenní životy. Chtěla bych zde tento pojem vysvětlit, aby čtenáři mé bakalářské práce pochopili, proč se respondentů dotazuji, jak trávili volný čas, jak pracovali nebo jak probíhalo jejich vyučování před pandemií koronaviru a během ní. Každodenní život se během pandemie oproti letům předešlým rapidně změnil a lidé byli nuceni se těmto změnám přizpůsobit.

Onemocnění COVID-19 je způsobeno novým typem koronaviru s odborným označením SARS-CoV-2. Jedná se o „vysoce infekční onemocnění, které se projevuje zejména horečkami, respiračními potížemi, bolestí svalů a únavou. Počátek epidemie je datován k 31. prosinci 2019, kdy byly první případy hlášeny v čínském městě Wu-Chan v provincii Chu-Pej. V České republice byly první případy nákazy prokázány 1. března 2020“ (Ministerstvo zdravotnictví: 2020).

Předpokládá se, že se virus přenesl na člověka ze zvířat na tržnici v Čínském městě Wu-Chan, kde se tato zvěř prodávala (Aktuálně: 2020).

Pandemie koronaviru způsobila na území České republiky, ale i prakticky po celém světě řadu omezení, které se dotkly zdravotnictví, ekonomiky, ale také běžného života občanů našeho státu. Opatření jako byl jarní a podzimní lockdown, uzavírání obchodů, služeb a restaurací, také omezování vycházení nebo zákaz vycestování nebo cestování do určitých států, distanční vyučování na školách a home office ve firmách. Tato opatření se táhla napříč celým rokem 2020, kdy se postupně zmírňovala a následně zpříšňovala a to vše podle počtu lidí nakažených tímto virem. Od 13. listopadu roku 2020, se tato opatření řídí podle protiepidemického systému, tzv. PSA. Nadějí na ukončení této pandemie je očkování, které se již na území České republiky připravuje (Ministerstvo zdravotnictví: 2020). Ve své práci budu lidem pokládat otázky, jak probíhá jejich vyučování za běžné situace a jak při tzv. lockdownu kdy jsou jejich školy zavřené. To samé platí o zaměstnávání a o trávení volného času. Je to

proto, že během pandemie koronaviru dochází k uzavírání a omezování provozu některých institucí, jak už jsem psala výše.

4.4. Respondenti

Samotné kvalitativní šetření jsem realizovala celkem s deseti respondenty. Tři pocházejí z krajského města Pardubice, dva z nich z obce Medlešice, která je součástí města Chrudim, ležící u Pardubic, dva z města Hlinska a tři pocházejí z vesnice Svratouch, která leží ve Žďárských vrších. Všichni respondenti tedy pocházejí z Pardubického kraje. Věk respondentů se pohybuje v rozmezí od 18 do 25 let.

Jan pochází z města Hlinska, v roce 2020 mu bylo 22 let. Pracuje jako montér ve firmě K.CH. Mont. Do své práce se dopravuje služebním automobilem, takže za cestu do práce nemá žádné výdaje. Za svou práci cestuje téměř po celé republice, takže cesta do zaměstnání trvá pokaždé jinou dobu. Jan vystudoval střední odborné učiliště v Chrudimi obor kuchař. Na základní školu docházel v místě svého bydliště, tedy v Hlinsku.

František pochází z města v Hlinska. V roce 2020 mu bylo 25 let. Pracuje ve Žďáru nad Sázavou ve firmě ICE jako automatizační technik. Od firmy má na soukromé používání služební automobil a za běžné cesty i za cestu do práce platí 2,5 koruny na kilometr. Cesta do zaměstnání mu trvá 25 – 30 minut, v zimních měsících kvůli sněhové pokrývce v této oblasti déle. Na základní školu docházel v místě svého bydliště – tedy v Hlinsku. Vystudoval střední školu v Brně, kde bydlel na internátu.

Dominika pochází z Pardubic. V roce 2020 jí bylo 23 let. Studuje na Univerzitě Pardubice na chemické fakultě. Střední školu vystudovala střední odbornou školu chemickou, také v Pardubicích a základní školu dochodila rovněž v Pardubicích. Jelikož bydlí na Polabinách, tak do všech škol docházela pěšky, takže výdaje za dojíždění do školy pro ni byly téměř nulové.

Ondřej pochází z Pardubic. V roce 2020 mu bylo 22 let. Ondřej v současné době pracuje ve fast foodu Mc Donald's. Dosáhl středoškolského vzdělání s maturitou, na SOŠ a SOU plynárenské Pardubice. Základní školu také dochodil v Pardubicích. Ondřej bydlí v bytě v Pardubicích a do práce dojíždí městskou hromadnou dopravou.

Šárka pochází z města Pardubice, v roce 2020 jí bylo 21 let. V současné době studuje na Univerzitě Pardubice. Základní školu dochodila také v Pardubicích. Střední školu vystudovala také v Pardubicích. Na všechny školy dojížděla městskou hromadnou dopravou.

Karolína pochází z vesnice Svratouch. V roce 2020 dosáhla věku 24 let. Pracuje v Novém Městě na Moravě v neziskové organizaci Portimo jako sociální pracovníce. Do práce se dopravuje svým autem, náklady na pohonné hmoty si hradí sama. Cesta do zaměstnání trvá cca 25 – 30 minut, v zimních měsících kvůli sněhové pokrývce déle. Na základní školu docházela nejdříve do rodného Svratouchu, pouze však do pátého ročníku, protože Svratouch má základní školu pouze do páté třídy. Druhý stupeň základní školy dochodila v městečku Svratka, které je asi 1 kilometr vzdálené od Svratouchu. Vystudovala střední školu TRIVIS v Jihlavě, kde bydlela na internátě a vysokou školu v Pardubicích.

Karel pochází z vesnice Svratouch. V roce 2020 mu bylo 21 let. Pracuje v Pardubicích jako hasič. Do zaměstnání se dopravuje svým autem, náklady na pohonné hmoty si hradí sám. Cesta do zaměstnání mu trvá cca 60min. Na základní školu docházel do Svratouchu, na druhý stupeň však musel do nedalekého městečka Svratky. Vystudoval střední odbornou školu v Pardubicích, obor požární ochrana.

Magdaléna pochází z vesnice Svratouch. V roce 2020 jí bylo 21 let. Studuje na Univerzitě v Pardubicích na dopravní fakultě. V době studia bydlela na studentském bytě v Pardubicích kvůli zdlouhavému dojíždění ze Svratouchu. Cesta do školy autobusem ze Svratouchu a poté vlakem z Hlinska trvá kolem 2 hodin. V době distanční výuky se vrátila do Svratouchu, aby neměla zbytečné výdaje za nájem. Vystudovala gymnázium ve Žďáru nad Sázavou. Na první stupeň základní školy docházela do Svratouchu a na druhý stupeň do městečka Svratky.

Sylva pochází z Medlešic. V roce 2020 jí bylo 20 let. V současné době pracuje jako dělník ve Foxconnu. Do práce jezdí vlakem a cesta jí zabere cca 15 minut, poté jede městskou hromadnou dopravou a cesta trvá cca 5 minut. Na základní a střední školu docházela do Chrudimi.

Anežka pochází z Medlešic. V roce 2020 jí bylo 18 let. Nyní studuje na střední zdravotní škole v Pardubicích. Do školy se dopravuje vlakem a cesta trvá cca 15 minut na nádraží a poté jede městskou hromadnou dopravou ke škole cca 10min. Na základní školu docházela do Pardubic.

Pro přehlednost jsem vytvořila tabulku se základními údaji o respondentech.

Tabulka č.1: Respondenti

Zdroj: Autorka práce: (2020).

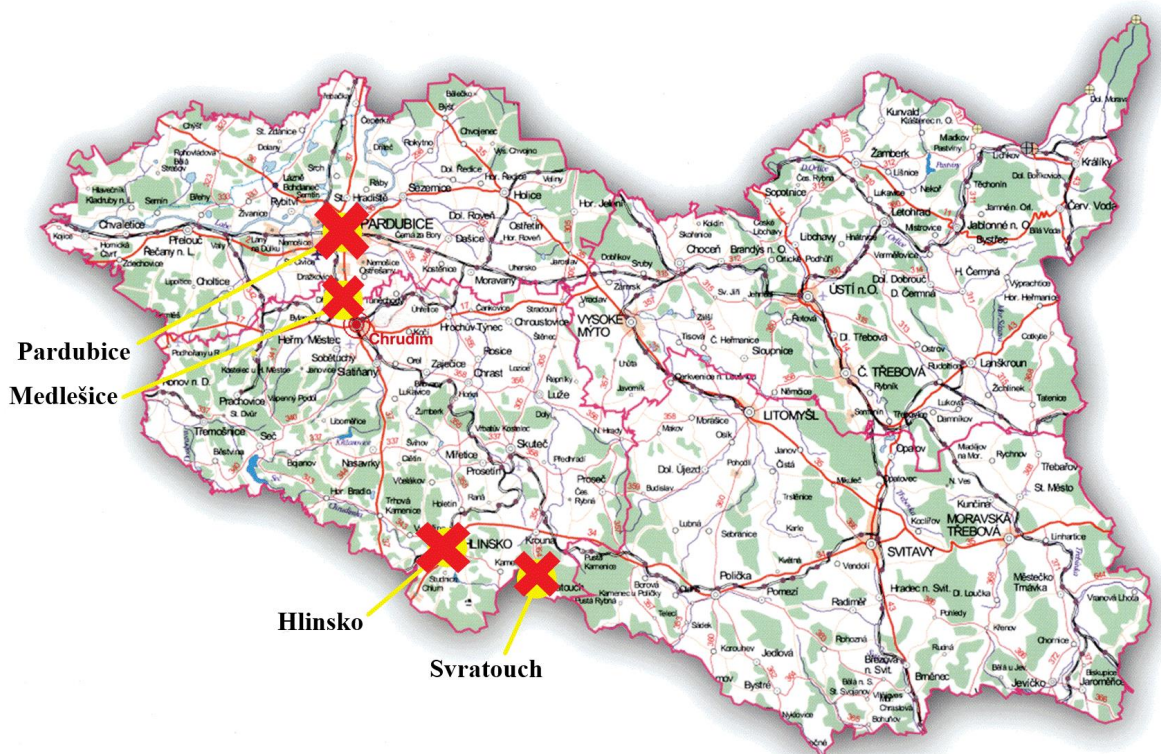
	Bydliště	Věk	Zaměstnání/ student	Nejvyšší dosažené vzdělání	Studují/pracují v:	Doprava do školy/zaměstn ání	Cesta do zaměstnání/ školy trvá:
Jan	Hlinsko v Čechách	22	Zaměstnaný, pracuje jako montér ve firmě K.CH. mont	Střední se závěrečnou zkouškou v Chrudimi	Jezdí s montážní firmou po republice	Pracovní automobil	60min a více
František	Hlinsko v Čechách	25	Zaměstnaný, automatizační technik, firma ICE	Střední s maturitní zkouškou, V Brně	Žďár nad Sázavou	Pracovní automobil	25-30min
Dominika	Pardubice	23	Student, UPCE	Studuje 3. ročník univerzity, bakalářský obor, v Pardubicích	Pardubice	Pěšky	15min
Ondřej	Pardubice	22	Zaměstnaný	Střední s maturitní zkouškou, v Pardubicích	Pardubice	MHD	15min
Šárka	Pardubice	21	Student, UPCE	Studuje 2. ročník na univerzitě v Pardubicích	Pardubice	MHD	15min
Karolína	Svratouch	24	Zaměstnaný, sociální pracovnice PORTIMO	Dosáhla magisterského vzdělání, v Pardubicích	Nové město na Moravě	Osobní automobil	30-50min
Karel	Svratouch	21	Zaměstnaný, hasič	Střední s maturitní zkouškou, v Pardubicích	Pardubice	Osobní automobil	40-45min
Magdaléna	Svratouch	21	Student, UPCE	Studuje 3. ročník na univerzitě, v Pardubicích, bakalářský obor	Pardubice	Vlak + autobus + MHD	85-90min
Sylva	Medlešice	20	Zaměstnaný, Foxconn	Vystudovala střední zemědělskou školu	Pardubice	Vlak + MHD	30min
Anežka	Medlešice	18	Student, SZŠ	Studuje 4. ročník na střední zdravotnické škole, Pardubicích	Pardubice	Vlak + MHD	30min

4.5. Výzkumné lokality

V této podkapitole představím mnou zvolené lokality pro výzkum. Nejprve je k vidění mapa Pardubického kraje pro představu, kde se lokality nacházejí a jak jsou od sebe vzdáleny. Města a vesnice poté představím, uvedu, kolik mají obyvatel, vzdálenost od krajského města, tedy od Pardubic a provedu komparaci jejich infrastruktury.

Obrázek č.1: Mapa Pardubického kraje

Zdroj: Pardubický kraj (2008).

4.5.1. Pardubice

„Pardubice jsou krajským městem Pardubického kraje a zároveň jedním z nejkrásnějších východočeských měst. Leží na soutoku řek Labe a Chrudimky. Žije zde 90 458 obyvatel. Je to město s rozsáhlou infrastrukturou. Město disponuje různými druhy veřejných doprav. Letecká doprava je ve městě provozována společností East Bohemian Airport, a.s. Železniční doprava - přibližně každou hodinu odjíždí vlak z Hlavního či Masarykova nádraží v Praze směrem do Pardubic. Městská hromadná doprava je provozována

Dopravním podnikem města Pardubic po více než 67 let. Současný systém zahrnuje 30 pravidelných linek“ (Pardubice: 2020). V Pardubicích je ve velkém rozmachu kultura a sport. Nachází se zde Univerzita Pardubice, Východočeské muzeum a galerie, komorní filharmonie a Východočeské divadlo. Ve městě se každý rok koná mnoho sportovních akcí. Pardubice jsou protkány sítěmi cyklostezek a cyklotras, pro osvěžení v letních dnech slouží areál cihelna, v zimních měsících nás potěší také krytý bazén. (Pardubice: 2020).

4.5.2. Hlinsko

„Hlinsko, město s 10 tisíci obyvateli, místo vklíněné do kotliny 590 m nad mořem, na rozhraní Českomoravské vrchoviny a Železných hor. Geografická poloha a chlad zimních měsíců dávají městu typický podhorský charakter. Hlinskem protéká řeka Chrudimka, která díky své údolní Hamerské přehradě poskytla městu i širokému okolí dostatek pitné vody“ (Hlinsko: 2020). Hlinsko je vzdálené od Pardubic 42 km. V Hlinsku se nachází autobusové a vlakové nádraží. Městská hromadná doprava se zde nenachází. Pro sportovní vyžití je v Hlinsku posilovna, sportoviště na squash, zimní stadion, krytý bazén i přírodní biotop, fotbalový stadion a fotbalové hřiště, ski areál a na samém okraji Hlinska je cyklostezka. Příroda v okolí města Hlinska láká ročně davy turistů (Hlinsko: 2020).

4.5.3. Svratouch

„Vesnice Svratouch s počtem obyvatel 879, leží 50 km od Pardubic v centrální části Žďárských vrchů, a proto je její okolí jako stvořené pro turistiku. V nejbližším okolí obce ve Žďárských vrších je spousta vyhledávaných turistických cílů – Karlštejn (2.5 km), Zkamenělý zámek (4 km), Devět skal (6 km), Milovské Perničky (6 km), Čtyři palice (7 km), Žákova hora (9 km) nebo Malínská skála (10 km)“ (Svratouch: 2015). Svratouch je obec, která žije moderním životem. Občané zde mohou využívat víceúčelová sportoviště, kulturní zařízení, galerii, knihovnu nebo poštu. Dětem je k dispozici základní i mateřská škola, pro seniory je zde domov s pečovatelskou službou. V obci fungují také obchody a služby a autobusová doprava (Místopisný průvodce po České republice: 2020).

4.5.4. Medlešice

Medlešice jsou obec, která je oficiálně součástí města Chrudim, technicky se však o nich dá mluvit jako o vesnici.

„Obec Medlešice leží 4 km severozápadně od Chrudimi, jejíž je městskou částí. Od Pardubic jsou Medlešice vzdálené 8 km. Nejstarší písemná zmínka o Medlešicích pochází z roku 1229. Mezi místní pamětihodnosti patří barokní zámek, postavený v roce 1775, a pivovar Medlešice, založený roku 1673, s pivovarskou hospodou. S Chrudimí jsou Medlešice spojeny cyklostezkou. V roce 2011 v Medlešicích žilo 555 stálých obyvatel“ (Turistika: 2020).

5. Interpretace dat

V této kapitole budu interpretovat data zjištěná z rozhovorů s respondenty. Zaměřovala jsem se na oblasti vzdělávání, zaměstnání a trávení volného času. Tyto oblasti jsem poté zohlednila také v době koronavirové pandemie. Nakonec jsem s respondenty vytvářela tabulky, které slouží ke komparaci infrastruktur daných lokalit, zařízení pro trávení volného času a také dopravních možností.

5.1. Vzdělávání

V této práci se zabývám rozdíly mezi městem a vesnicí. Vzdělání bývá důležitým aspektem každodenního života obyvatel měst i vesnic. V této kapitole zkoumám, kam respondenti docházeli do škol – od základních po střední, v některých případech až po vysoké školy a porovnávám jejich zkušenosti se studiem a hledám rozdíly mezi zkušenostmi obyvatel vesnic a měst.

Začnu tedy obcí, která je rozlohou i počtem obyvatel nejmenším subjektem mého zkoumání – Medlešicemi. V Medlešicích se devítiletá základní škola ani žádná střední škola nenachází. Avšak Medlešice jsou součástí města Chrudim, na jejímž území se nachází více než jedna základní škola, také ze středních škol je v Chrudimi větší výběr. Poblíž Medlešic se nachází také město Pardubice, ve kterém je rovněž výběr základních i středních škol. Z obce Medlešice pocházejí respondentky Sylva a Anežka. Respondentka Sylva docházela na základní školu do města Chrudim. Cesta vlakem z Medlešic do Chrudimi trvá cca 5 minut. Z nádraží v Chrudimi poté, dle respondentky cesta do školy trvala necelých 10 minut. Respondentka za jednu cestu vlakem utratila dle jejích slov: „*Ani ne 10 korun, já už si to ani moc nepamatuji*“. Na střední školu Sylva dojížděla také do Chrudimi, vystudovala střední zemědělskou školu. Na otázku proč si vybrala právě tuto školu odpověděla: „*Tak bylo to blízko, na Chrudim jsem byla zvyklá a někteří kamarádi ze základky tam šli se mnou, takže to pro mě byla jasná volba.*“ Na střední školu tedy dojížděla stejně jako do školy základní, cesta vlakem jí zabrala 5 minut a do školy jí cesta z nádraží trvala do 10 minut chůze. Výdaje za vlak byly prý podobné, jako když jezdila na základní školu, také kolem 10 korun za jednu cestu. Další respondentkou pocházející z Medlešic je Anežka. Anežka chodila na základní školu do Pardubic, což je asi 16 minut cesty vlakem. Na střední škole studuje rovněž v Pardubicích, cesta vlakem trvá kolem 16 minut a cenově se pohybuje kolem 10 korun a

cesta ke škole jízdou MHD trvá také cca 15 minut. Anežka má zakoupenou kartu na Pardubické MHD na 10 měsíců, která stojí cca 1700 korun. Jelikož respondentka stále studuje, zeptala jsem se jí na distanční vyučování v době koronavirové pandemie.

„No mně to moc nevyhovuje, ale to je jak komu. Na jednu stranu jsem ráda, že jsem doma, vstanu a ještě v pyžamu poslouchám výuku. Co mě štve tak je to, že teď budu maturovat a nebude žádný ples a tak, taky myslím, že přípravu máme horší kvůli distanční výuce než ročníky před námi a nevidám kamarády, ale to se nedá nic dělat.“

Střední školy se nacházejí většinou na území měst. Uchazeči o přijetí na školu, kterou si vybrali, musí tedy zvážit, jak daleko se vybraná škola nachází od místa jejich bydliště. Například vesnice Svratouch, kterou v této práci zkoumám, leží 20 km od nejbližšího města se střední školou. Nejbližším městem ke Svratouchu je město Hlinsko a na jeho území se nachází pouze jedna střední škola a to gymnázium. Autobusové spoje ze Svratouchu vedou přímo pouze do města Hlinska, odtud pak jezdí autobusy, či vlaky do dalších lokalit. Z vesnice Svratouch ve své práci spolupracuji se třemi respondenty. Všichni respondenti, kteří pocházejí ze Svratouchu, nastoupili na základní školu v této vesnici. Svratouch má však základní školu pouze do 5. třídy, poté tedy všichni 3 respondenti museli na druhý stupeň základní školy nastoupit do městečka Svratky, které je asi 1 km vzdálené od Svratouchu. Za autobusovou dopravu ze Svratouchu do Svratky při dojíždění na základní školu platili za jednu jízdu cca 3 koruny, cena se poté postupně zvedala asi na 9 korun, jízda autobusem ke škole trvá asi 5 minut. Respondentka Karolína po dokončení devítileté základní školní docházky nastoupila na střední školu do Jihlavy. *„Tuhle školu jsem si vybrala kvůli oboru, hodně mě zaujal a v okolí nic jiného podobného v tu chvíli nebylo.“* Autobusové spoje ze Svratouchu do Jihlavy nejsou časově přívětivé pro dojíždění, jedna cesta do Jihlavy trvá cca 2 hodiny, proto musela respondentka bydlet na internátě. Za jednu cestu do Jihlavy platila Karolína 70 korun a někdy musela připlácet za zavazadla což, bylo 12 korun. Internát stál 1200 korun měsíčně, plus Karolíně rodiče platili snídani a večeře za cca 900 korun měsíčně. Jelikož od internátu do školy musela dojíždět městskou dopravou, měla zakoupenou kartu na MHD, která ročně stála cca 1600 korun.

„Tím že jsem byla na intru bylo pro mě najednou všechno složitější. Na brigádu jsem chodila u nás, takže přes týden jsem chodila do školy, o víkendu jsem přijela domů, kde chtěli i naši abych se jim věnovala, potom jsem musela jít ještě na brigádu, ale chtěla jsem se vídat i se svými kamarády, které jsem kvůli intru nevidala. Pamatuju si, že jsem skoro nic nestíhala.“

Respondentka má vystudovanou také vysokou školu v Pardubicích. Cesta ze Svratouchu do Pardubic je také časově náročná, cesta vlakem plus autobusem ji stála cca 60 korun a trvá asi hodinu a půl, spoje navíc nejezdí tak často a proto musela Karolína po dobu svého studia bydlet v Pardubicích na bytě. Bydlela ve spolubydlení a za společný pokoj platila měsíčně 1500 korun. Měla také zakoupenou kartu na MHD, která ročně stála 1700 korun. Dalším respondentem ze Svratouchu je Karel. Karel vystudoval střední školu v Pardubicích. Jak jsem již psala, cesta ze Svratouchu do Pardubic je časově náročná, a proto Karel po dobu studia bydlel na internátě. Měsíční poplatek za internát byl 1400 korun měsíčně, plus snídaně a večeře za 800 korun za měsíc. Od internátu ke škole musel Karel dojíždět městskou dopravou a měl zakoupenou kartu, která na rok stojí 1700 korun. Na internát dojížděl v neděli večer autobusem a vlakem, za jednu cestu utratil cca 70 korun. Na školu v Pardubicích šel dle svých slov proto, že: „*Vždycky jsem chtěl být hasičem a tohle je jediná škola, která byla tak nějak poblíž, která mi umožňovala studovat to, co mě baví a přiblížila mě k vysněnému povolání.*“ Poslední respondentkou z vesnice Svratouch je Magdaléna. Magdaléna vystudovala gymnázium ve Žďáru nad Sázavou.

Tuto školu si vybrala, proto, že: „*Já jsem nechtěla být na intru, chtěla jsem být doma a trávit čas s kamarády, které jsem měla u nás a taky se svým přítelem. Vždycky jsem taky chtěla pokračovat dál na nějakou vysokou školu a gympl je podle mě k tomu ideální start.*“

I když je Žďár nad Sázavou od Svratouchu poměrně blízko, asi 20 km, přímé autobusové spojení je pouze ze Svratky do Žďáru nad Sázavou, některé autobusy ze Svratouchu do Svratky sice navazovaly, ale většinou byly větší časové prodlevy mezi spoji, respondentka tedy chodila ze Svratouchu do Svratky pěšky a poté jezdila autobusem do Žďáru nad Sázavou. Jedna cesta ze Svratky do Žďáru nad Sázavou trvala cca 45 minut a jízdenka stála cca 9 korun. Často se stávalo, že po skončení výuky musela Magdaléna čekat ve Žďáru nad Sázavou i hodinu na spoj, který by jel do Svratky. Respondentka v současné době studuje na vysoké škole v Pardubicích, kvůli nepříznivým spojům, o kterých jsem v této kapitole již hovořila, bydlí na bytě. Za neprůchozí pokoj v bytě respondentka měsíčně platí 3100 korun za měsíc. Byt se nachází přímo v areálu vysoké školy, takže ve škole je za 5 minut pěší chůzí.

V současné době kvůli koronavirové pandemii probíhá výuka distančně. „*Distanční výuka mi vadí, víc se soustředím, když jsem na hodině přítomná, než při přednášce, kterou poslouchám přes počítač nebo mobil. Vadí mi také, že mi utíká poslední rok vysoké školy a já si ho nemohu užít, je to zvláštní doba.*“

Další lokací, kterou zkoumám ve své práci a ze které pochází dva respondenti, je Hlinsko. V Hlinsku se nachází pouze jedna střední škola, z města však vedou dopravní spoje do větších měst, například do Chrudimi, Havlíčkova Brodu nebo do Pardubic. Z Hlinska pocházejí respondenti František a Jan. Oba respondenti docházeli do základní školy ve městě Hlinsko, oba do školy chodili pěšky. František vystudoval střední školu v Brně. Na otázku proč si vybral tuto školu, odpověděl: „*Zajímal jsem se přesně o tenhle obor a nikde blíž se nenacházel, na intru jsem sice nikdy jít nechtěl, ale zájem o tento obor byl silnější, takže jsem se intru nevyhnul.*“ Cesta z Hlinska do Brna trvá asi 2,5 hodiny a jedna cesta stála cca 60 korun. František musel bydlet na internátě, za který dle jeho slov zaplatil: „*Tyjo já myslím, že to bylo asi 2500 korun? Ruku do ohně bych za to ale nedal. A ještě něco stály obědy a snídaně, to bych tipnul asi na 900 korun, ale jistě to fakt teď nevím.*“ Respondent Jan vystudoval střední odborné učiliště v Chrudimi. „*Ty spoje byly fajn. Docela navazovaly, cesta z Hlinska do Chrudimi trvala nějakých 40 minut, takže to byla pohoda. Školu jsem si vybral kvůli tomu, že dojíždění bylo fajn a měl jsem čas i na tréninky, v té době jsem hrál hokej.*“ Jedna cesta vlakem ho vyšla cca na 40 korun.

Poslední lokalitou v této kapitole je město Pardubice. V Pardubicích se nachází mnoho základních i středních škol a v tomto ohledu je zde i pestrý výběr. Blízko od Pardubic je také město Chrudim, nebo Hradec Králové. Z Pardubic pocházejí 3 respondenti, na základní školu docházeli všichni do Pardubic, dva z nich docházeli pěšky a respondentka Šárka jezdila na základní školu městskou dopravou, jedna jízda trvala cca 15 minut. Všichni respondenti pocházející z Pardubic také vystudovali střední školy na území tohoto města. Šárka a Dominika vystudovaly obě stejnou střední školu, ale každá jiný obor. Šárka do školy dojížděla městskou hromadnou dopravou cca 15 minut a Dominika do školy docházela pěšky. Na otázku proč si vybrali právě tuto školu, odpověděly: Šárka: „*Já jsem nevěděla, kam mám jít na školu, takže jsem hledala něco blízko, kam bych mohla v pohodě dojíždět. A asi předposlední den před podáním přihlášky jsem objevila tuhle školu, docela se mi zalíbila, tak jsem tam poslala přihlášku.*“

A Dominika: „*Jelikož mě už od základní školy bavila chemie a dost mi i šla, měla jsem ve výběru střední školy dost jasno, hlavně jsem chtěla nějaký obor, abych potom mohla navázat na vysokou chemickou tady v Pardubicích, kterou teď studuju.*“ Obě respondentky také studují na vysoké škole v Pardubicích. Dominika do školy dochází pěšky a Šárka dojíždí městskou dopravou a cesta trvá asi 15 minut. Na otázku, jak vnímá distanční výuku odpověděla: *Mně víc vyhovuje, když do té školy chodím, přednášky i semináře mě docela*

bavily a ráda jsem se viděla s kamarády, kteří na školu také chodí. Při distanční výuce musím plnit víc úkolů a to mě moc nebaví.“ Dominika na otázku jak vnímá distanční výuku odpověděla: „Tak distanční výuka mi docela vadí. I když laborky jsme docela měly, tak ten osobní kontakt s učiteli mi vyhovoval o hodně víc. Vím, že v současné situaci je to asi nejlepší řešení, ale už se těším, až se situace vrátí k normálu.“

Respondent Ondřej docházel na školu pěšky a vybral si ji proto, že: *„Vůbec jsem nevěděl, kam mám jít a tahle škola byla blízko od mého bydliště. Já chtěl jít někam na intr, ale naši mě nechtěli pustit kvůli špatným známkám, které jsem měl na základce, a mysleli si, že by se to na intru ještě zhoršilo.“*

V části věnované vzdělávání jsem se dozvěděla, že studenti, kteří pocházejí ze Svratouchu, nemají dobré dopravní spojení na dojíždění do jimi vybraných škol a většina z nich během studia bydlela na internátu nebo na bytě. Respondentka Magdaléna ze Svratouchu, která do školy dojížděla do Žďáru nad Sázavou, sice mohla do školy jezdit hromadnou dopravou, avšak ne přímo ze Svratouchu, ale z města Svratky, které leží asi 1 kilometr od Svratouchu. Studenti z Medlešic mají velmi dobré dopravní spojení do jimi vybraných škol, cesta do školy jim každé zabrala do 30 minut a vlakové a autobusové spojení z Pardubic a Chrudimi do Medlešic, kde respondentky navštěvovaly své školy, bylo velmi dobré. Respondent Jan z Hlinska, který dojížděl do školy do Chrudimi, měl dobré dopravní spoje do školy i ze školy, které mu umožňovaly každý den dojíždět, jedna cesta vlakem však trvala kolem 40 minut. Respondent František, bydlel na internátu, protože jím vybraná škola byla hodně vzdálena od místa jeho bydliště. Všichni respondenti z Pardubic, které jsem zapojila do svého výzkumu, studovali v místě svého bydliště. Dva z nich docházeli do školy pěšky a respondentka Šárka jezdila městskou hromadnou dopravou, cesta jí trvala asi 15 minut. Respondenti, kteří kvůli nedostatečným spojům hromadné dopravy ke škole, kterou si vybrali, bydleli na internátu, měli tedy vyšší výdaje na studování střední školy, než respondenti, kteří mohli na sebou zvolenou střední školu každý den dojíždět. Distanční výuka v době koronavirové pandemie stále studujícím studentům spíše nevyhovuje, chybí jim přítomnost při výuce. Některé mrzí, že se nevidají se spolužáky a přichází tak o svá studijní léta.

Na výzkumnou otázku: *V jakých lokalitách jsou studenti mobilnější při dojíždění do škol?* Lze odpovědět, že nezáleží na tom, zda respondenti bydlí ve městě či na vesnici, ale zda bydlí v lokalitě, kde je v okolí výběr středních škol. Studenti z Hlinska mají v okolí menší výběr škol než studenti z Medlešic, mají také horší dopravní spoje než studenti z Medlešic.

Studenti ze Svratouchu mají ve srovnávání lokalit nejhorší dopravní spojení, proto je jejich dojíždění velmi zdlouhavé a většina z nich bydlela v době studia na internátu. Všichni respondenti z Pardubic docházeli do škol v místě bydliště, tedy dojíždění, případně docházení do škol jim nedělalo žádný problém. Doplnující výzkumná otázka zní: *Podle jakých faktorů se studenti rozhodovali, na jaké školy budou docházet?* Respondenti, kteří věděli, jaký obor chtějí studovat, vybírali ty školy, které nabízí dotyčný obor, ale také zohledňovali vzdálenost od jejich bydliště. Když tento obor byl vzdálený, byli studenti nuceni bydlet na internátu. Studenti, kteří neměli vybraný obor, volili školu podle toho, zda budou moct bez problému dojíždět. *Jak respondenti vnímají distanční vyučování v době koronavirové pandemie?* Distanční vyučování hodnotí spíše negativně. Studentům vadí, že nemohou být osobně přítomni na hodinách. Objevily se také názory, že mají více úkolů, což jim vadí. Jsou smutní, že nemohou vídat své spolužáky a také že přijdou o školní akce, například maturitní ples. Letos maturující studentce také přijde, že nemají tak dobrou přípravu na maturitu, jako předchozí ročníky, které mohli do školy klasicky docházet.

5.2. Zaměstnanost

Na základě údajů z českého statistického úřadu, dle statistik z roku 2016 můžu porovnat volná pracovní místa v jednotlivých lokalitách a počty uchazečů o zaměstnání. Statistiky jsou sice 5 let staré, aktuálnější se mi bohužel nepodařilo dohledat, statistiky slouží jako podklad pro srovnání jednotlivých lokalit. Bohužel obec Medlešice je součástí města Chrudim, takže statistiky o této obci se na statistickém úřadu nenacházejí.

Ve městě Hlinsku se v roce 2016 nacházelo 154 volných pracovních míst, přičemž neumístěných uchazečů o místo bylo 211. Ve Svratouchu nebylo nabízeno žádné pracovní místo, uchazečů o práci bylo evidováno 15. V Pardubicích bylo 2 110 evidovaných uchazečů o zaměstnání. Volných pracovních míst bylo celkem 3180. (Český statistický úřad: 2016)

Tyto údaje jasně ukazují, že Pardubice jakožto krajské město mají více pracovních možností a nabídek než ostatní zkoumané lokality, navíc počet volných pracovních míst je vyšší než počet uchazečů o ně. Ve městě Hlinsko bylo v roce 2016 volných 154 pracovních míst, uchazečů o práci bylo však podstatně více než volných míst. Ve Svratouchu bylo evidováno 15 uchazečů o zaměstnání a v lokalitě této vesnice nebyla nabízena žádná pracovní pozice. Tato skutečnost nutí nezaměstnané obyvatele této vesnice i některé obyvatele města

Hlinska hledat si zaměstnání mimo své bydliště a znamená to, že za práci budou muset dojíždět.

Pracujícím respondentem z vesnice Svratouch je respondentka Karolína.

Na otázku, jak probíhalo hledání zaměstnání odpověděla: *„Díky tomu, že jsem vystudovala vysokou školu, jsem chtěla zůstat v oboru, ale také jsem nechtěla dojíždět moc daleko. Nejbližší pracovní nabídka pro můj obor v mém okolí se nacházela v Novém Městě na Moravě, které je asi 24 kilometrů vzdálené od Svratouchu. Do práce dojíždím autem a cesta trvá kolem 40 minut, když je hezké počasí.“*

Na cestě do práce tedy Karolína stráví hodinu a 20 minut, v zimních měsících i více. Respondentky jsem se také zeptala, zda se její pracovní rutina změnila v době koronavirové pandemie. *„Během lockdownu a omezení pohybu jsem byla 2 dny v týdnu na home office a 3 dny v týdnu v kanceláři, kvůli tomu, kdyby nějaký klient přišel s něčím naléhavým, a nebo, abych byla na telefonu.“* Dalším pracujícím respondentem ze Svratouchu je Karel. Karel pracuje jako hasič v zásahové jednotce. *„Já jsem to vždycky chtěl dělat, mám vystudovanou i školu se zaměřením na hasiče a jako nejlepší možnost mi přišel krajský hasičský sbor v Pardubicích.“* Karlovi jedna cesta do zaměstnání trvá asi 1 hodinu. Během lockdownu pracovali dle jeho slov: *„Jako před koronavirem.“*

Z vesnice Medlešice je pracujícím respondentem Sylva. *„Já jsem si vybírala práci podle finančního ohodnocení, to určitě, ale taky podle toho, abych nejezdila nijak daleko. Nabídek v okolí bylo poměrně dost, tak jsem poslala pár životopisů a tohle klaplo. Do práce jezdím hromadnou dopravou cca 30 minut.“* Sylva dojíždí do cca 8 kilometrů vzdálených Pardubic a na cestě do práce stráví asi 60 minut denně. *„Během lockdownu a omezení pohybu jsme stále docházeli do práce jako obvykle, ale s přísnějšími hygienickými podmínkami.“*

Z města Hlinska jsou oba respondenti pracující. František pracuje jako automatizační technik ve Žďáru nad Sázavou. *„Firma, ve které pracuji se mi ze začátku zalíbila, měli možnost cestování, byla poblíž mému bydlišti a dobrý peníze. Hodně důležitým kritériem pro mě bylo, abych nemusel dojíždět třeba přes hodinu za jednu cestu.“*

František tedy dojíždí do 25 kilometrů vzdáleného Žďáru nad Sázavou, při práci má k dispozici služební automobil a jedna cesta do zaměstnání mu zabere asi 30 minut. Stráví tedy na cestě do práce hodinu denně, v zimních měsících déle. Během tzv. lockdownu a omezení pohybu v zaměstnání dle jeho slov: *„ My jsme pracovali v omezeném režimu, ale*

jinak jsem normálně dojížděl do práce.“ Druhým respondent z Hlinska – Jan pracuje jako živnostník u montážní firmy, se kterou jezdí po celé republice. *„K této práci jsem se dostal přes známého, který zde také pracuje, něco jsem zrovna hledal a skončil jsem tady.*“ Jan do práce dojíždí pracovním automobilem a pohonné hmoty platí firma, která jim shání zakázky. Při lockdownu a omezení pohybu: *„My jsme normálně pracovali jako vždy, ale za přísnějších hygienických podmínek a to mi trošku vadilo, já musím lézt po regálech a když musím mít ještě nasazenou roušku nebo respirátor tak se mi pak špatně dýchá a přijde mi to spíš trochu nebezpečné.*“

Z města Pardubic pochází jeden pracující respondent – Ondřej. Ondřej pracuje v místě bydliště, tedy v Pardubicích. *„Já pracuju v mekáči, já už jsem tam dělal, když jsem chodil na střední školu a po škole už jsem tu zůstal na plný úvazek. Zatím se mi tady líbí, ale napořád tu dělat nechci, v Pardubicích je dost nabídek práce tak se určitě po něčem budu koukat, ale zatím jsem spokojený tady.*“ Ondřej do práce dojíždí městskou hromadnou dopravou a cesta do zaměstnání mu zabere asi 15 minut. *„Při karanténě a lockdownu máme asi stejně, možná i víc práce než dřív. My fungujeme pořád přes okénka, takže já moc nepoznávám rozdíl.*“

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku: *Jaké rozdíly z oblasti zaměstnání reflektují respondenti z různých lokalit?* Zní: Obecně si respondenti vybírali pracovní pozice dle svých vystudovaných oborů a zaměření, velkou roli také hrála vzdálenost zaměstnání od místa bydliště. Všem respondentům ve výzkumu zabere jedna cesta do zaměstnání do 1 hodiny. Odpovídá to jejich tvrzení, že do zaměstnání nechtějí dojíždět nijak daleko. Z výzkumu také vyplývá, že respondenti z Medlešic a z Pardubic dojíždí do zaměstnání hromadnou dopravou a všichni respondenti ze Svatouchu a z Hlinska dojíždí do zaměstnání automobily. Je to kvůli horším spojmům hromadné dopravy v těchto lokalitách, jak uvedl respondent Karel: *„Já kdybych jezdil do práce vlakem nebo autobusem, tak bych na cestě strávil strašně moc času, ty spoje tady nejsou dobré.*“ Výběr pracovních pozic je stále větší a pestřejší ve městech, o čemž vypovídá také statistika ze statistického úřadu na začátku kapitoly o zaměstnanosti, lidé z vesnic se tedy musí po pracovních místech poohlížet spíše ve městech, kde je více volných pracovních míst a také větší výběr, musí však přemýšlet, jak daleko a jak dlouho jsou ochotni do zaměstnání dojíždět. Čím větší město, tím více pracovních nabídek a také větší výběr z oborů těchto nabídek. Odpověď na doplňující výzkumnou otázku: *Jak pandemická situace ovlivnila zaměstnání jednotlivých respondentů?* Je: V době koronavirové pandemie to každý zaměstnavatel zařídil podle svého. Ti, kterým to náplň práce umožňovala, přešli na home office, ostatní pracovali za přísnějších hygienických podmínek. Respondent Jan podotkl, že

s nasazenou rouškou při výkonu jeho práce se mu hůře dýchá a vykonávání práce je pro něj tak méně bezpečné.

5.3. Volný čas

V této podkapitole, se věnuji otázce, jak respondenti tráví svůj volný čas. Zajímá mne, kde je podle nich více možností jak trávit volný čas, jak daleko za svými zájmy musí dojíždět, případně, jaké výdaje za ně musí vynakládat. Poté jsem se jich dotazovala, jak se trávení jejich volného času změnilo v době koronavirové pandemie.

Na otázku, jakým způsobem tráví respondenti nejraději svůj volný čas, se odpovědi poměrně často opakovaly. Všichni rádi chodí na filmy do kina, na jídlo do restaurace, relaxují v nějakém wellness nebo cvičí v posilovně. Chodí také na túry do přírody a výlety po památkách. Občas jdou po práci s přáteli na drink nebo na festival či diskotéku. Někteří respondenti mají své koníčky, například Jan hraje hokej a František ping pong, Magdalénu baví cvičit v posilovně. Všem respondentům jsem také položila otázku, kde je podle nich více možností jak trávit volný čas, zda ve městě nebo na vesnici. Respondent Jan odpověděl: *„Podle mě je víc možností jak trávit volný čas ve městě, je tam všechno blíž a je to celkově dostupnější. Například posilovny, nebo bazén, restaurace,.. Vesnice je podle mě zase dobrá na tu přírodu.“* Tato odpověď se také opakovala poměrně často. Většina respondentů vidí město jako centrum společenského života a kulturního vyžití.

Respondentka Magdaléna, která ráda chodí do posilovny uvedla: *„Mě baví cvičit v posilovně, podle mě to máme my z vesnice horší, protože u nás žádná posilovna není. Když chci do posilovny, musím si vzít auto, takže zaplatím nejenom za vstup, ale taky za cestu.“*

Na dojíždění si postěžovala také Anežka: *„Medlešice jsou Pardubicím sice blízko, když jdu ale třeba s kamarádkami do baru, musím stihnout poslední vlak nebo autobus, to mě někdy dost štve. Taky třeba když jdou jenom na kafe, tak někdy nemůžu jít s nimi, protože už jsem prostě dál a musí se to domlouvat víc předem. V Medlešicích se toho pro mě moc dělat nedá, takže kvůli těmhle věcem musím dojíždět do toho města.“*

Respondenti se tedy poměrně shodovali, že město obsahuje více volnočasových aktivit, než vesnice. Vesnici vnímají jako místo klidu a výletů do přírody. Respondentům jsem následně položila otázku, zda se trávení jejich volného času změnilo v době

koronavirové pandemie, kdy jsou tyto volnočasové aktivity uzavřené. Způsob trávení volného času se v době koronavirové pandemie zásadně liší. Respondenti poměrně shodně odpovídali, že více chodí do přírody, jezdí na výlety, chodí na různé túry, více pracují na zahradě nebo si zvelebují své domy.

Na otázku zda nyní vnímají trávení volného času a dostupnost aktivit jinak, odpověděla respondentka Anežka: „*jak je ten lockdown a samý omezení, tak do Pardubic skoro nejzdím. Mám tam sice hodně kámošek, ale nevím, co bychom tam dělaly, takže když se chceme vidět tak oni spíš jezdí sem. Takže za mě, když je to všechno zavřené, je to asi lepší na vesnici.*“ Respondentka Dominika má podobný názor: „*To si ba naopak myslím, že ve městě to máme trochu horší, protože nemůžeme jít třeba do přírody, aniž bychom tam mohli dojít pěšky, protože si myslím, že v hodně městech je les až na jejich okrajích a pro někoho to může být docela velká dálka.*“

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku: *V jaké lokalitě je podle respondentů více možností jak trávit volný čas?* Zní: Dle respondentů je více možností jak trávit volný čas ve městech, díky zařízením pro volnočasové aktivity. Města mají celkově lepší infrastrukturu než vesnice a nabídka volnočasových aktivit je ve městech větší. V části věnované Trávení volného času jsem zjistila, že se způsob trávení volného času mezi respondenty z měst a vesnic nijak zásadně neliší. Co někteří respondenti vidí jako problém, je dojíždění. Někteří respondenti z vesnic si stěžovali na nedostupnost volnočasových aktivit v místě jejich bydliště a v případě zájmu o tyto aktivity jsou za nimi tedy nuceni dojíždět. Díky poloze Svratouchu a Hlinska, v okolí Žďárských vrchů, není o přírodní krásy v okolí těchto lokalit nouze. Respondenti z Pardubic naopak musí dojíždět za přírodou, byť jenom na kraj měst. Doplnující výzkumná otázka zní: *Jak se trávení volného času liší v době koronavirové pandemie?* Vnímání trávení volného času se však liší v době koronavirové pandemie a mimo něj. Před pandemií koronaviru respondenti rádi využívali volnočasových aktivit a služeb, například posiloven, kin, sportovišť, bazénů, saun, restaurací a dalších. Při lockdownu lidé volí spíše venkovní aktivity, procházky se psy, výlety, túry v přírodě, zvelebování obydlí a zahrad, více sledují filmy a seriály v pohodlí svých domovů.

5.4. Srovnání zkoumaných obcí

Pro podrobnější přehled infrastruktur daných lokalit v komparaci s ostatními budou níže uvedeny tabulky. Tabulky slouží pro větší přehlednost kvůli počtu porovnávaných subjektů. Obsah tabulek jsem skládala za pomoci respondentů vždy po rozhovorech a ty subjekty, které se nejčastěji opakovaly, jsou v tabulkách zapsány. Jedná se o obchody a zařízení na volnočasové aktivity, které respondenti nejraději dělají, nebo kde nejraději nakupují.

Tabulka č.2: Obchody

Zdroj: Autorka práce: (2020)

V této tabulce porovnávám dostupnost obchodů v daných lokalitách.

	Pardubice	Hlinsko	Svratouch	Medlešice
Supermarket/ Hypermarket	Ano	Ano	Ne	Ne
Menší obchod s potravinami	Ano	Ano	Ano	Ano
Obchody s nábytkem	Ano	Ano	Ne	Ano
Květinářství	Ano	Ano	Ne	Ne
Elektro	Ano	Ano	Ne	Ne
Zverimex	Ano	Ano	Ne	Ne
knihkupectví	Ano	Ano	Ne	Ne
Hobby market	Ano	Ano	Ne	Ne
Řeznictví	Ano	Ano	Ne	Ne

Obchod s oblečením	Ano	Ano	Ne	Ne
Drogerie	Ano	Ano	Ne	Ne
Stavebniny	Ano	Ano	Ne	Ano
Trafika	Ano	Ano	Ne	Ne

Tabulka č. 3: Sportovní vyžití

Zdroj: Autorka práce (2020)

V této tabulce porovnávám dostupnost sportovního vyžití.

	Pardubice	Hlinsko	Svratouch	Medlešice
Cyklostezka	Ano	Ano	Ne	Ano
Fotbalové hřiště	Ano	Ano	Ano	Ano
Zimní stadion	Ano	Ano	Ne	Ne
Tenisový kurt	Ano	Ano	Ne	Ano
Krytý bazén	Ano	Ano	Ne	Ne
Vnitřní sportoviště	Ano	Ano	Ano	Ne
Posilovna	Ano	Ano	Ne	Ne
Ski areál	Ne	Ano	Ne	Ne
Venkovní bazén	Ano	Ano	Ne	Ne

Běžecská dráha	Ano	Ano	Ne	Ne
Skate park	Ano	Ano	Ne	Ne
Workoutové hřiště	Ano	Ano	Ne	Ne
Dětské hřiště	Ano	Ano	Ano	Ano

Tabulka č.4: Služby a volnočasové aktivity

Zdroj: Autorka práce (2020)

V této tabulce porovnávám dostupnost služeb a volnočasových aktivit.

	Pardubice	Hlinsko v Čechách	Svratouch	Medlešice
Kadeřnictví	Ano	Ano	Ne	Ne
Kosmetika	Ano	Ano	Ne	Ne
Manikúra	Ano	Ano	Ne	Ne
Nemocnice	Ano	Ne (pouze poliklinika)	Ne	Ne
Restaurace	Ano	Ano	Ne (pouze hospoda)	Ano
Wellness	Ano	Ano	Ne	Ne
Knihovna	Ano	Ano	Ne	Ano
Autoservis	Ano	Ano	Ano	Ne
Kino	Ano	Ano	Ne	Ne
Zoologická zahrada	Ne	Ne	Ne	Ne
Bowling	Ano	Ano	Ne	Ne

Tabulka č.5: Možnosti dopravy

Zdroj: Autorka práce (2020)

V této tabulce porovnám možnosti veřejné dopravy.

	Pardubice	Hlinsko	Svratouch	Medlešice
Autobusové doprava	Ano	Ano	Ano	Ano
Vlaková doprava	Ano	Ano	Ne	Ano
Městská hromadná doprava	Ano	Ne	Ne	Ne
Letecká doprava	Ano	Ne	Ne	Ne

Z výsledků uvedených v tabulkách, z části srovnávání zkoumaných lokalit, které jsem vytvořila spolu s respondenty, kdy měli uvést, které obchody jsou pro ně nezbytné a které volnočasové aktivity mají nejraději, můžeme pozorovat předběžné výsledky. Většina ze subjektů uvedených v tabulkách se nachází v krajském městě – v Pardubicích. V menším městě – tedy v Hlinsku se také většina z nich nachází. Kdybychom se však podrobně podívali na jejich počet nebo výběr, zjistili bychom, že Pardubice jakožto krajské město nad Hlinskem v těchto kritériích stále převládají. Na vesnicích na rozdíl od měst se většinou uvedené subjekty nenacházejí. V rozhovoru to již nastínil respondent Jan, který pochází z města Hlinska: „Podle mě je víc možností jak trávit volný čas ve městě, je tam všechno bliž a je to celkově dostupnější. Například posilovny, nebo bazén, restaurace,..“

Také u nabídky zboží v obchodech jsou rozdíly mezi městem a vesnicí z úryvku z rozhovoru s respondentkou Karolínou ze Svratouchu se dozvíme, že: „, Když třeba v týdnu dostanu chuť na avokádo, nebo chci něco uvařit a potřebuji sójové mléko, musela bych pro tyto věci jet třeba do Hlinska, které je cca 20km od nás a ani v Hlinsku někdy neseženu potraviny, které zrovna potřebuji. Také když doma dostanu chuť na pizzu, nebo bych si chtěla nechat nějaké jídlo domů dovézt, tak takovou možnost tady my nemáme.“

Ekonomické subjekty, které slouží k trávení volného času, se ve větší míře vyskytují na území měst, výběr obchodů, ale také dostupnost zboží v nich se také mezi zkoumanými subjekty liší. V oblasti dopravy vyšla nejhůře vesnice Svratouch. Má pouze autobusovou dopravu. Přímé autobusové spojení ze Svratouchu navíc vede nejdál do města Hlinska.

Medlešice jsou sice rozlohou i co do počtu obyvatel menší než Svratouch a Hlinsko, ale mají lukrativnější polohu, protože leží blízko krajského města Pardubic.

6. Závěr

„Zejména mladší a vzdělanější lidé často reagují na nepříznivou vybavenost obcí pracovní a obslužnou funkcí trvalou změnou místa bydliště, tj. migrací. Lidé, kteří v těchto oblastech přesto zůstávají, se nejčastěji vyrovnávají s problémy dostupnosti různými formami dojížděky s využitím individuální, případně veřejné dopravy“ (Temelová, Novák, Pospíšilová, Dvořáková 2011: 833).

Jelikož všichni respondenti, se kterými jsem prováděla rozhovory, stále žijí u rodičů ve svých rodných městech, pokládala jsem každému z nich také otázku, v jaké lokalitě si představují ideální místo pro život. Pět z deseti respondentů odpovědělo, že by nejradši bydleli na okraji většího města, nebo ve vesnici v blízkosti většího města, které má větší nabídku pracovních míst a výběr škol, která má dobré dopravní spoje do města, ale kolem které je také dostatek přírody a klidu. V mé práci tomuto popisu ze zkoumaných lokalit nejvíce odpovídají Medlešice. Tři z deseti respondentů by chtěli zůstat v místě svého bydliště, kvůli rodině a přátelům. A dva respondenti odpověděli, že jejich vysněná lokalita pro bydlení je u centra města.

Z výzkumu vyplývá, že respondenti z odlehlejších periferií v okolí Žďárských vrchů – tedy z Hlinska a ze Svatouchu musí být tzv. mobilnější pro dosahování vzdělávání a hledání zaměstnání, než respondenti z Pardubic a Medlešic. Všichni pracující respondenti ze Svatouchu a Hlinska dojíždí do svých zaměstnání automobily, kvůli nedostatečným, nebo zdlouhavým spojům dopravy. Respondenti z Pardubic a Medlešic mohou využívat dopravní spoje, které jsou v jejich lokalitě velmi dobré. Při dojíždění do škol zde nastává stejný problém. Respondenti z Hlinska a ze Svatouchu mají horší dopravní spoje, znamená to pro ně tedy zdlouhavější dojíždění nebo nutnost bydlet při studiu na internátu. V okolí Medlešic a Pardubic je pestrý výběr škol a skvělé dopravní spoje, jejich dojíždění je tedy pohodlnější. V těchto dvou částech výzkumu tedy nehraje největší roli, zda respondenti žijí na vesnici nebo ve městě, ale jaké jsou pracovní nabídky a výběr škol v jejich okolí a jak dobrým dopravním spojením tyto lokality oplývají.

V části trávení volného času nejsou patrné zásadnější rozdíly mezi tím, jak ho respondenti rádi tráví. To se mezi respondenty z vesnic a měst nijak zásadně nelišilo. Rozdíl mezi městy a vesnicemi nastává v počtu a výběru těchto aktivit. Respondenti z vesnic musí být mobilnější při dojížděním za volnočasovými aktivitami a službami, kterými oplývají

Pardubice a Hlinsko. Někteří respondenti také uváděli, že ve svém volném čase rádi chodí na túry do přírody. Jelikož lokality Hlinsko a Svratouch leží v okolí Žďárských vrchů, o přírodní zajímavosti v jejich okolí není nouze. Respondenti z Pardubic mají ve městě sice spoustu parků a městské zeleně. Za túrami do přírody však musí dojíždět, byť jenom na kraj města.

Moji práci ovlivnila koronavirová pandemie. Při volbě mého tématu jsem chtěla pouze postihnout rozdíly mezi určitými lokalitami ve vzdělávání, trávení volného času a zaměstnání. Pandemie však změnila každodenní životy lidí a tyto aspekty života velmi ovlivnila. V době koronavirové pandemie stále studující respondenti hodnotí distanční výuku spíše negativně, chybí jim fyzická přítomnost na vyučovaných hodinách. Stěžují si také na promeškání školních akcí, například maturitního plesu a nemožnost vidat své spolužáky. Někteří pracující respondenti, kterým to náplň práce v době koronavirové pandemie umožňuje, přešli na home office. Ti respondenti, kteří nemají možnost provádět svou práci z domova, dále docházeli do svých zaměstnání za zpřísněných hygienických podmínek. Vnímání trávení volného času se však zásadně liší v době koronavirové pandemie. Kvůli uzavírání zařízení pro trávení volnočasových aktivit se trávení volného času respondentů také změnilo. Dříve lidé hojně využívali zařízení pro volnočasové aktivity. Navštěvovali restaurace, kina, posilovny, zařízení pro wellness, chodili se bavit do hospod, barů nebo na diskotéky. Dnes, kdy jsou tyto aktivity nedostupné, chodí lidé spíše na procházky, jezdí na výlety do přírody, zvelebují své domy nebo v pohodlí domova sledují filmy a seriály nebo více čtou.

7. Literatura:

Aktuálně.cz. 2020. *Koronavirus*. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/> [15.1.2021]

Alavia.cz. 2016. *Vzdělávací systém v České republice*. Dostupné z: <http://alavia.cz/vzdelavaci-system-v-ceske-republice/> [6.2.2021]

Androšuková, P. 2014. *Evaluační fungování domu dětí a mládeže ve vybrané lokalitě*. Plzeň: Západočeská univerzita, Fakulta pedagogická.

Archeologie na dosah 2020. *Edukace a prezentace archeologického kulturního dědictví*. Dostupné z: <https://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/chronologie/prehled-pravekych-obdobi-na-nasem-uzemi>. [6.2.2021]

Bělohávková, L. 2013. *Zachování venkova a možnosti jejich vývoje*. Plzeň: Západočeská univerzita.

Bitušíková, A. 2003. *Urbánna antropológia. Východiská a perspektivy*, c. d. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela.

Blažek, B. 2004. *Venkovy: Anamnéza, diagnóza, terapie*. Brno: ERA.

Blažek, B. 1998. *Venkov, města, média*. Praha: SLON.

Borecký, D., S. Novák, P. Chalupa. 2009. *Zeměpis: putování naší vlastí: Česká republika: učebnice, 2.díl*. Brno: Nová škola.

Čermák, V. *Vzdělávání. Sociologická encyklopedie*. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Vzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD> [13.1.2021]

Duffková, J., L. Urban, J. Dubský, 2008. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Fischer, J. 2010. *Zásady urbánní politiky*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky.

Gavora. P. 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno.

Hendl, J. 2005. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.

Historie 2007. *Novověk a život v něm*. Dostupné z:

<http://www.minulost.org/archiv/18/stredovek-zivot-v-nem>. [18.2.2021]

Historie 2020. *Historie Česka od pravěku po současnost*. Dostupné z:

<http://historie.lusa.cz/navrat-k-demokracii/>. [15.1.2021]

Hlinsko 2020. *Oficiální internetové stránky města Hlinska*. Dostupné z:

<http://www.hlinsko.cz/mesto/historie-mesta>. [24.1.2021]

Hofbauer, B. 2004. *Děti, mládež a volný čas. Vyd. 1*. Praha: Portál.

Hudečková, H. 2017. *Vesnice. Sociologická encyklopedie*. Dostupné z:

<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Vesnice>. [17.1.2021]

Keményová, I. 2017. *Zaměstnání. Sociologická encyklopedie*.

<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Zam%C4%9Bstnanost> [13.1.2021]

Kubinová, P. 2008. *Vesnice a město - rozdíly ve vyplnění volného času mládeže*. Zlín:

Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií.

Löw, J., I. Michal, 2003. *Krajinný ráz. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce*. Praha:

Ústav aplikované ekologie.

Mana, M. 2020. *Jak se mění počty žáků na základních školách, Statistikaamy*. Dostupné z:

<https://www.statistikaamy.cz/> [20.3.2021]

Michalová, V. 2017. *Historický vývoj venkova v České republice a zahraničí. České*

Budějovice: Jihočeská univerzita, zemědělská fakulta.

Ministerstvo zdravotnictví ČR. 2021. *Aktuálně o koronaviru*. Dostupné z:

<https://koronavirus.mzcr.cz/>. [15.1.2021]

Místopisy 2020. *Místopisný průvodce po České republice*. Dostupné z:

https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4969/svratouch/#google_vignette [24.1.2021]

Musil, J. 2018. *Město. Sociologická encyklopedie*. Dostupné z:

<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/M%C4%9Bsto> [17.1.2021]

- Musil, J. 2018. Sociologie města. *Sociologická encyklopedie*.
https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Sociologie_m%C4%9Bsta [20.3.2021]
- Němec, J. 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času*. Brno: Paido.
- Němec, V. 2020. České dějiny, *dějepis*. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ceske-dejiny/>
[10.1.2021]
- Novotná, H., O. Špaček, M. Šťovíčková Jantulová, (eds.) 2020. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Univerzita Karlova, fakulta humanitních studií.
- Pardubice 2020. *informace o městě*. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/o-pardubicich/informace-o-meste/geografie/>. [24.1.2021]
- Pardubický kraj 2008. *Naše poznávací znaky*. Dostupné z:
<https://prardubickykraj.mistecko.cz/rubriky/nase-poznavaci-znaky/az-k-nam-pojedete-zde-je-mapa>. [22.2.2021]
- Pávková, J. a kol. 2002. *Pedagogika volného času*. 3.vyd. . Praha: Portál.
- Seidman, I. 2006. *Interviewing as qualitative research*. New York: Teachers College Press.
- Semotanová, E. 2002. *Historická geografie Českých zemí*. Praha: AV ČR. Historický ústav.
- Sklenička, P. 2003. *Základy krajinného plánování*. Říčany.
- Soukupová, B., M. Hroch, P. Salner, R. Godula Weclawowicz (eds.) 2012. *Úvod do urbánní antropologie*. Praha.
- Svatoňová, H, a kol. 2010. *Město a venkov, materiál pro učitele*. Brno: Masarykova univerzita.
- Svratouch 2015. *Informace pro turisty*. Dostupné z: <http://www.svratouch.cz/virtualni-prohlidka-obce/>. [24.1.2021]
- Šmídová Matoušová, O., L. Markvartová. 2011. Vizuální představy o české společnosti 1989 – 2009 v kolektivní paměti: *Město a venkov v obrazech a příbězích o obrazech*. Biograf: 55.
- Tabery, P. 2010. *Názory české veřejnosti na práva lidí s homosexuální orientací*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

Temelová, J., J. Novák, L. Pospíšilová, N. Dvořáková, 2011. *Každodenní život, denní mobilita a adaptační strategie obyvatel v periferních lokalitách*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

Turistika 2020. *Pro větší zážitek z cest a výletů*. Dostupné z:

<https://www.turistika.cz/mista/medlesice/detail> [24.1.2021]

Vastlová, H. 2013. *Vzdělávání v Čechách 10. a 11. století*. Plzeň: Fakulta pedagogická, Katedra českého jazyka a literatury.

Vážanský, M. 2001. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print – Typia, spol. s.r.o.